

Tietoarkisto 20 vuotta

TIETOARKISTO

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto / www.fsd.uta.fi / 2019

6

Palkittu sarja
kertoo kulutuksen
muutoksista
Suomessa

16

Opiskelija-
yhteistyöllä
lisää palveluja

26

EduMAP-hankkeen
kokemuksia
anonymisoinnista

TIETOARKISTO 20 VUOTTA

Tutkimusaineistot toiminnan ytimessä

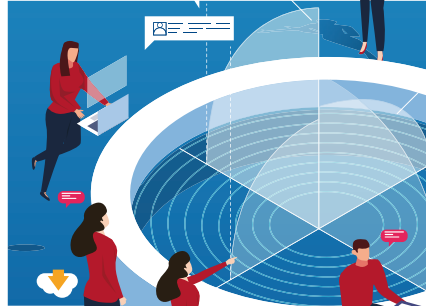
Tietoarkisto 2019 kertoo Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston 20-vuotisesta kehityksestä monipuoliseksi tutkimuksen palveluinfrastruktuuriksi. Lehden haastatteluissa tutkimusaineistojen avaamisen merkitystä pohtivat omasta näkökulmastaan tutkijat ja tutkimuksen rahoittaja. Sähköinen tutkimusdata on keskiössä myös Tietoarkiston omia palvelusovelluksia kehitettäessä. Aineistojen arkistoinnin käytännön työstä kertovat puolestaan aineistonkäsittelijät.

6

Pitkä aineistosarja mahdollistaa trendien havaitsemisen ja tutkimisen

Tietoarkiston historian aikajana 1999–2019.....10

Aineistojen avaaminen vahvistaa meritoitumista.....12

Tietoarkistot ylläpitävät vertailevan tutkimuksen aineistoja.....24

14

Erityislaatuinen toiminta edellyttää omia sovelluksia

16

Onnistuneesta yhteistyökombinaatiosta hyötyä ja iloa kaikille

Aineistonkäsittelijöiden omat suosikit

”Semmosia töitä jotka vaan tehdään”

EduMAP-hanke tiennäyttäjänä

VAKIOPALSTAT

Pääkirjoitus: Tietoarkisto vastuullisen avoimen tieteen asialla jo 20 vuotta.....	4
Ledare: Dataarkivet har arbetat för ansvarsfull öppen vetenskap redan i 20 år.....	5
Uutisia	28
Dataruutu: Suomalaisten demokraatiakäsityksiä ja yhteiskunnallisia mielipiteitä 2017.....	28
Kolumni: Asiantuntemus perustuu yhteistyöhön.....	29
Aineistoluettelo.....	30
Julkaisuja arkistoiduista aineistoista	34
Lyhyesti	36

TIETOARKISTO

Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisu

ISSN 1457-7682 (Painettu)
ISSN 1795-5254 (Verkkojulkaisu)
urn.fi/urn:ISSN:1795-5254

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla. Tarkastele käyttö lupaa osoitteessa creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Päätoimittaja:
Helena Laaksonen

Toimituskunta:
Katri Aarnio
Tuomas J. Alaterä
Jarkko Päiväranta
Eija Savolainen

Julkaisija:
Yhteiskuntatieteellinen
tietoarkisto (FSD)

Käyntiosoite:
Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs,
Tampere

Puhelin 040 190 1432

Postiosoite:
Yhteiskuntatieteellinen
tietoarkisto
PL 700
33014 TAMPEREEN
YLIOPISTO

Sähköposti:
fsd(at)uta.fi tai
etunimi.sukunimi(at)tuni.fi

Kotisivu:
www.fsd.uta.fi/

Tietoarkisto-lehti verkossa:
[www.fsd.uta.fi/fi/
tietoarkisto-lehti/](http://www.fsd.uta.fi/fi/tietoarkisto-lehti/)

Ulkoasu:
Juha Immonen

Painopaikka:
FORSSA & PRINT
Forssa 12/2018

OTA YHTEYTTÄ

Henkilökunnan
sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi(at)tuni.fi

•

HALLINTO JA VIESTINTÄ

Helena Laaksonen
johtaja
040 190 1440

Katri Aarnio
hallintoasiainsihtööri
040 190 1432

•

**ASIAKASPALVELU JA
AINEISTONKÄSITTELY**
asiakaspalvelu.fsd(at)uta.fi
040 190 1442

**Hannele Keckman-
Koivuniemi**
tietopalvelupäällikkö
040 190 1439

•

TEKNISET PALVELUT

tuki.fsd(at)uta.fi

Matti Heinonen
it-palvelupäällikkö
040 190 1435

•

PROJEKTIT JA KEHITTÄMINEN

Mari Kleemola
kehittämispäällikkö
040 190 1437

Osoitteemme muuttuvat vuoden 2019 aikana
tuni.fi-päätteisiksi.

Eija Savolainen

HELENA LAAKSONEN
johtaja
föreståndare
Tietoarkisto/Dataarkivet

Tietoarkisto vastuullisen avoimen tieteen asialla jo 20 vuotta

Tietoarkisto juhlii käsissäsi olevan lehden julkaisuvuonna 20-vuotista toimintaansa. Koko tämän ajan toiminnan keskeisenä tavoitteena on ollut tieteen avoimuuden tukeminen, tutkimusdatan tallentaminen jatkokäyttöä varten. Leimallista Tietoarkiston toiminnassa on koko ajan ollut myös kansainvälinen yhteistyö, joka on 2010-luvulla entisestään korostunut. Samaan aikaan aineistojen avaamisesta ja säilyttämisestä on tullut sekä kansallisesti että kansainvälisesti kiinnostavaa myös perinteisten yhteiskuntatieteellisten data-arkistojen ulkopuolella.

Tietoarkiston aloittaessa toimintansa avoimuus ei ollut mikään itsestäänselvyys, vaikkakin se on tieteellisen tutkimuksen peruserä. Tutkimusaineistojen avaamisen outous teki aineistojen hankinnasta alkuvuosina Tietoarkistolle monesta syystä työlästä. Kyse ei ollut pelkästään siitä, että tutkijat eivät olisi halunneet antaa aineistoaan muiden käyttöön. Koska useimpia aineistoja käyttivät vain alkuperäisen projektin tutkijat, aineistojen hallinta ei ollut asia, johon olisi panostettu. Jos tutkija ei tutkimuksen valmistuttua enää itse kyennyt tunnistamaan muuttujia datamatriisistaan, melko mahdotonta se olisi ollut Tietoarkiston datankäsittelijälle. Metatietojen puutteellisuuden lisäksi tiedostojen vanheneminen ja vikaantuminen on voinut estää datan arkistoinnin. Samalla muiden tutkijoiden on ollut mahdotonta arvioida tutkimustuloksia dataa hyödyntäen.

Hankintatyö on onneksi helpottunut joiltakin osin. Tietoarkisto ja datan arkistointi eivät ole useimmille enää outo asia. Suuri muutostekijä ovat avointa tiedettä edistäneet kansalliset hankkeet, joiden tuloksena tutkimusaineiston hallinta on alettu ottaa vakavasti sekä linjausten tasolla että enenevästi myös tutkimusorganisaatioiden käytännön toiminnassa. Kun tutkija joutuu jo ennen aineiston keruuvaihetta miettimään aineiston hallintaa ja sen kohtaloa alkuperäisen tutkimushankkeen jälkeen, aineisto tulee todennäköisemmin pidettyä hyvässä järjestyksessä myös hankkeen aikana. Arkistointivaiheessakaan metatietoja ei tarvitse tällöin metsästä satunnaisilta tallennevälineiltä tai paperipinoista.

Viimeiset kymmenen vuotta Tietoarkiston verkkosivuilla on ollut aineistonhallinnan käsikirjassa tarjolla kattavat ohjeet aineistojen elinkaaren hallintaan. Tämäkin ohjeistus on tuottanut tulosta, ja osa datasta saadaan Tietoarkistoon kattavin kuvailutiedoin varustettuna, selkeästi organisoituna ja valmiiksi anonymisoituna.

Suomessa Tietoarkisto on sähköisen tutkimusdatan avaamisen pioneeri, mutta muualla yhteiskuntatieteellisiä data-arkistoja on ollut huomattavasti pitempään. Muiden maiden data-arkistojen kokemuksista ja niiltä saaduista ohjeista oli suuri apu silloin, kun Suomessa Tietoarkiston toimintaa vasta suunniteltiin. Nyt 2010-luvulla Tietoarkiston asiantuntijat ovat tunnustettuja oman alansa kansainvälisiä huipputekijöitä, ja voimme auttaa muita data-arkistoja niiden kehitystyössä. Yhteistyössä rakennettavat standardisoidut ja harmonisoidut palvelut, data- ja metadata mahdollistavat FAIR-periaatteiden toteutumisen.

Tietoarkiston 20-vuotisjuhlan kunniaksi valotamme tässä lehdessä eri puolia tietoarkistotyön historiasta ja nykytilasta, siitä miten kiinnostus tutkimusaineistojen avaamisen on kansallisesti ja kansainvälisesti Tietoarkiston toiminnan aikana edistynyt ja mihin olemme matkalla.

Dataarkivet har arbetat för ansvarsfull öppen vetenskap redan i 20 år

Dataarkivet firar sitt 20-årsjubileum det år denna tidning publiceras. Under hela denna tid har huvudmålet med verksamheten varit att stödja öppen vetenskap och att lagra forskningsdata för vidare användning. Dataarkivets verksamhet har alltid karaktäriserats även av internationellt samarbete, som har framhävts ytterligare på 2010-talet. Samtidigt har intresset för att spara forskningsdata och göra dem tillgängliga ökat både nationellt och internationellt även utanför de traditionella samhällsvetenskapliga dataarkiven.

När Dataarkivet inledde sin verksamhet var fri tillgänglighet ingen självklarhet, även om detta är den grundläggande principen i vetenskaplig forskning. Eftersom det kändes främmande att göra forskningsmaterialet tillgängligt var det under de första åren av många orsaker arbetskrävande för Dataarkivet att skaffa material. Det var inte enbart fråga om att forskarna inte ville göra sitt material tillgängligt för andra. Eftersom det fanns material som endast användes av de forskare som utfört det ursprungliga projektet, gjordes inga satsningar på hanteringen av materialet. Om forskaren efter slutfört forskningsprojekt inte längre själv kunde identifiera variablerna i sin datamatrix skulle det ha varit ganska omöjligt för Dataarkivets datahanterare att göra det. Förutom bristande metadata har arkiveringen av data också ibland förhindrats av att filerna föråldrats och skadats. Samtidigt har det varit omöjligt för andra forskare att bedöma forskningsresultat med hjälp av data.

Anskaffningen av material har till all lycka till vissa delar underlättats. Få betraktar numera Dataarkivet och dataarkivering som någonting främmande. Något som i hög grad har bidragit till denna förändring är internationella projekt som har främjat den öppna vetenskapen. Som ett resultat av dessa projekt har man börjat ta hanteringen av forskningsmaterial på allvar både i fråga om riktlinjerna och i allt högre grad även i forskningsorganisationernas praktiska verksamhet. Då forskaren redan innan materialet samlas in tvingas fundera över hanteringen av materialet och materialets öde efter det ursprungliga forskningsprojektets slut, hålls materialet med all sannolikhet i god ordning även under projektets gång. Då behöver man inte heller i arkiveringsskedet söka metadata på tillfälliga lagringsmedier eller i pappershögar.

De senaste tio åren har Dataarkivets webbguide för datahantering erbjudit omfattande anvisningar för hanteringen av material under hela dess livscykel. Dessa anvisningar har gett resultat och en del data deponeras i Dataarkivet försedda med omfattande beskrivningar, tydligt organiserade och färdigt anonymiserade.

I Finland är Dataarkivet föregångare i fråga om att göra elektroniska forskningsdata fritt tillgängliga, men i andra länder har samhällsvetenskapliga dataarkiv funnits betydligt längre. Andra länders erfarenheter av dataarkiv och deras anvisningar var till stor hjälp redan när Dataarkivets verksamhet planerades i Finland. Nu på 2010-talet är Dataarkivets experter erkända internationella experter i sin egen bransch och vi kan hjälpa andra dataarkiv att utvecklas. Standardiserade och harmoniserade tjänster som skapas tillsammans, data och metadata skapar förutsättningar för att FAIR-principerna förverkligas.

Dataarkivets 20-årsjubileum till åra belyser vi i detta nummer olika sidor av dataarkivarbetets historia och nuläge, hur intresset för att göra forskningsmaterial tillgängligt har ökat nationellt och internationellt under Dataarkivets tid och vart vi är på väg.

TEKSTI JA KUVA: EIIJA SAVOLAINEN

Pitkä aineistosarja mahdollistaa trendien havaitsemisen ja tutkimisen

Tietoarkiston vuoden 2018 Aineistopalkinto myönnettiin *Kulutus ja elämäntapa Suomessa* -aineistosarjan keränneelle tutkimusryhmälle. Suomi-aineistoja on kerätty viiden vuoden välein vuosina 1999–2014 pääosin Turun yliopiston taloussosiologian ja sosiologian oppiaineiden yhteistyönä. Vuonna 2019 tehtävä sarjan viides kysely mahdollistaa suomalaisten kulutukseen liittyvien asenteiden tarkastelun 20 vuoden ajalta.

Ensimmäinen tutkimus *Suomi 1999: Kulutus ja elämäntapa vuosituhanen vaihteessa* keskittyi laman jälkeiseen aikaan, lähtökohtina olivat haastateltavien subjektiivinen suhtautuminen kulutukseen ja elämäntapaan liittyvät asenteet. Tätä aineistoa käytti väitöskirjaansa Turun yliopiston nykyinen taloussosiologian professori **Pekka Räsänen**. Hän vastaanotti tutkimusryhmän puolesta aineistopalkinnon syyskuuisessa Aila-seminaarissa Tampereella.

Räsänen on sittemmin johtanut *Kulutus ja elämäntapa Suomessa* -sarjan keruuta. Hän kertoo, että ajatus kyselyn toistamisesta viiden vuoden kuluttua syntyi halusta tutkia kiinnostavia ajan ilmiöitä.

– 2000-luvun alussa oli vallalla teoria-suuntaus, jonka mukaan kulutus on muuttunut yksilöllisiksi valinnoiksi ja ihmiset rakentavat oman identiteettinsä ja elämäntapansa vaatteiden ja tavaroiden avulla. Arvojen tai sosiaalisten rakenteiden ei

uskottu enää vaikuttavan kulutuskäyttäytymiseen.

– No, nämä kyselytutkimukset kyllä osoittavat, että muun muassa ammatista, koulutuksesta ja elämänvaiheesta riippuvat tekijät määrittävät edelleen ihmisten käyttäytymistä, myös kulutusta. Itse asiassa tässä ei ole tapahtunut mitään radikaalia muutosta yli ajan, vaikka muuta puhutaan, Räsänen sanoo.

Aineistosarja tuo esiin elämäntapaan liittyvät ilmiöt

– Tällä vuosituhanella kulutus on muuttunut enemmän erilaisten kokemusten etsimiseksi. Nähtävissä on esimerkiksi ikääntyvän väestön uudenlainen aktiivisuus, joka muistuttaa enemmän työikäisten arvoja ja asenteita. Nuoremmilla sukupolvilla elämän siirtymävaiheiden ajoittumisessa on tapahtunut muutoksia, joita on mahdollista tarkastella pitkäaikaisaineiston avulla, Räsänen kuvaa säännöllisin väliajoin toistettavien tutkimusten hyötyjä.

Nuoremmilla sukupolvilla elämän siirtymävaiheiden ajoittumisessa on tapahtunut muutoksia, joita on mahdollista tarkastella pitkäaikaisaineiston avulla.

– Oikeastaan kymmenessä vuodessa teknologian käyttö, kuten myös siihen liittyvät erot ovat kasvaneet huomasti. Internet-teknologia on vaikuttanut paitsi työntekoon myös ihan kaikkeen meidän elämässämme. Se on muuttanut mediakäyttäytymisen ja muun vapaa-ajan käyttäytymisen ihan omanlaiseksi.

– Ajankäyttö- ja mediankäyttötutkimuksissa perinteiset luokitukset, kuten luetko lehtiä, katsotko televisiota ja niin edelleen, ovat muuttuneet vähän vanhanaikaisiksi ja ongelmallisiksi. Suomessa television katseleminen on ollut suurin vapaa-ajan kategoria – ja sitä se on edelleen. Mutta sitä ei enää pysty erottamaan, koska niin paljon katselusta on internetvälitteistä.

– Toinen iso muutos näkyy ihmisten sosiaalisissa viiteryhmissä, kuten perheessä, ystäväissä ja työpaikassa. Niiden rinnalle ovat nyt nousseet some-kanavien erilaiset ryhmät ja yhteydenpito netissä.

– Yksittäisessä poikkileikkausaineistossa ei tällaisiin arkielämään vaikuttaviin muutoksiin pääse käsiksi, mutta pitkä aineistosarja tarjoaa vertailukelpoista tietoa ilmiöiden tarkasteluun, Räsänen perustelee säännöllisesti toistettavan kyselytutkimuksen käytettävyyttä.

– Tietenkin pitkä aikasarja tuottaa jotain hankaluuksiakin, kun maailman ilmiöt muuttuvat. Väistämättä tulee vastaan ongelmia vanhentuneista termeistä ja tarpeita muuttaa luokituksia. Vertailukelpoisuus täytyy kuitenkin säilyttää, joten peruskysymykset pidetään samoina. Toisaalta yritämme nostaa esiin myös >

Turun yliopiston taloussosiologian professori Pekka Räsänen kertoo maailman ilmiöiden muuttumisen aiheuttavan tiettyjä hankaluuksia pitkän aineistosarjan keräämiselle. Termien ja luokitusten vanhentuminen vaatii korjausta, mutta samaan aikaan täytyy huolehtia aineistojen vertailtavuuden säilymisestä.

uusia asiakokonaisuuksia joka tutkimuksessa, jotta pysymme ajassa kiinni.

Kyselytutkimukset edelleen yhteiskuntatieteiden ytimessä

Kulutus- ja elämäntapa Suomessa -tutkimus on 18–74-vuotiaille tehtävä perinteinen väestötutkimus, jonka aineisto kerätään väestörekisteriin tehdyn satunnaisotoksen pohjalta. Seuraavassa tutkimuksessa yläikärajaa saatetaan nostaa, mutta muita muutoksia ei keräämiseen ole tiedossa.

Räsänen painottaa, että edustavia väestökyselyjä voidaan tehdä vain väestörekisteritietojen pohjalta. Yhteiskuntatieteissä ollaan kiinnostuneita ihmisten arvoista ja asenteista, siitä miten väestöryhmittäin yksilöt keskimäärin toimivat suhteessa toisiinsa, ei yksilöistä. Tieteelliset kriteerit edellyttävät edustavaa otosta koko väestöstä vastaamaan tutkimuksen kysymyksiin.

– Vaikka meillä olisi moninkertaisesti enemmän kaikenlaisilla laitteilla kerättyä seurantatietoa, big dataa ja rekistereistä saatavaa tietoa isosta joukosta ihmisiä, määrä ei takaa tulosten edustavuutta väestötasolla. Saattaa olla, että juuri ratkaisevissa tilanteissa ihmiset jättävät ne laitteet pois, käyttävät eri sovellusta – eivätkä kaikki sittenkään ole digimaailmassa, Räsänen perustelee kyselytutkimusten merkitystä yhteiskuntatieteille.

– Kyselyt ovat edelleen tärkein yksittäinen tiedonkeruumenetelmä yhteiskuntatieteissä, mutta toki tässäkin tutkimuksessa on käytössä perinteisen paperilomakkeen ohella myös sähköinen lomake, jonka voi täyttää netissä ja mobiilissa.

Vastaajakato tutkimuksen haasteena

Kaikkien kyselytutkimusten yhteinen haaste on vastausprosenttien laskeva suunta 2000-luvulla, mikä näkyy myös tässä sarjassa. Vastaajakato jakautuu epätasaisesti, aliedustettuina vastaajissa ovat yleensä nuoret, ennen kaikkea alle 45-vuotiaat miehet, kun taas 55–74-vuotiaat ovat yliedustettuina. Toistaiseksi tutkimusten edustavuus on voitu taata korjaamalla vääristymää erilaisilla painokertoimilla.

– Kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti tällainen akateemisen tutkimuksen arvostuksen lasku on ollut aika nopeaa, trendi on ollut näkyvässä 10–15 viime vuoden aikana, mikä on suunnilleen sama ajanjakso kuin teknologian käytön kasvussa. Mutta eihän teknologia ole tässä se haaste, vaan kaikki mitä se on tuonut mukanaan. Tällainen jatkuva tiedonkeruu, lomakkeiden täyttely, kyselyihin vastaaminen, mainostulva – näiden tarjonta on lisääntynyt valtavasti. Jokainen meistä on sen kokenut omassa sähköpostissaan ja some-kanaalillaan.

Suomalaisten kulutuskäyttäytymistä selvittävä Räsänen luotsaama tutkimussarja liikkuu kaiken lisäksi samalla kulutuksen kentällä kuin lisääntyneet markkinointitutkimukset.

– Akateeminen tutkimus pitäisi pystyä erottamaan selvemmin markkinointitutkimuksesta, mutta ei meillä siihen ole vastauksia. Meidän pitäisi saada jollain tavalla ihmiset vakuutetuksi, että he oikeasti hyötyvät tutkimustiedosta. Mutta toisaalta, survey-tutkimushan ei ole henkilötutkimusta, se on väestöryhmätutkimusta, jossa yksilöllä ei ole suurta merkitystä. Kyllä se

on aika haasteellista, Räsänen pohtii keinoja tieteellisen tutkimuksen arvostuksen palauttamiseksi.

– Emmekä me voi lähteä palkitseminen linjalle, siihen ei ole varaa ja toisaalta sekin vääristää tuloksia.

Meidän pitäisi saada jollain tavalla ihmiset vakuutetuksi, että he oikeasti hyötyvät tutkimustiedosta. Mutta toisaalta, survey-tutkimushan ei ole henkilötutkimusta, se on väestöryhmätutkimusta, jossa yksilöllä ei ole suurta merkitystä.

Uusia tapoja esittää tieteellistä tietoa

Räsänen on sitä mieltä, että tutkimuksen arvostuksen edistämistä voidaan odottaa myös yliopistolta. Tieteen tulevaisuuden kannalta oleellinen kysymys on tieteellisen tiedon jakelu yliopistomaailman ulkopuolelle.

– Artikkelit ja kirjat ovat nykymaailmassa kohta aikansa elänyt julkaisutapa, varsinkin kun mietitään nuoria ikäluokkia. Tutkimustulosten esille tuomiselle pitäisi olla myös vaihtoehtoisia kanavia. Yksi voisi olla erilaiset videolla tehdyt sopivan

KULUTUS JA ELÄMÄNTAPA SUOMESSA -AINEISTOSARJA

> Kaksi ensimmäistä tutkimusta kerättiin aluksi Turun yliopiston ja Turun kaupparokkeakoulun yhteistyönä. Uudemmat aineistot on kerätty Turun yliopiston taloussosiologian yksikössä, yhteistyössä ovat mukana olleet sosiologian yksiköt Turun ja Jyväskylän yliopistoista.

> Tutkimuksen tekijät: Pekka Räsänen, Jani Erola, Terhi-Anna Wilska, Timo Toivonen, Aki Koivula, Outi Sarpila

> Aineisto on kerätty yhteensä neljä kertaa, vuosina 1999, 2004, 2009 ja 2014

> Keruussa on ollut mukana 2500–6000 väestörekisteristä satunnaisotannalla poimittua suomalaista.

> Aineisto on kerätty postitetulla kysymyslomakkeella, jonka on voinut täyttää verkossa vuosina 2009 ja 2014.

> Vastausprosentit ovat vaihdelleet välillä 46–61,8

Professori Pekka Räsänen vastaanotti tutkimusryhmän puolesta aineistopalkinnon syyskuuisessa Aila-seminaarissa Tampereella.

mittaiset tulosten esittelyt, jopa sosiaalisen median hyödyntäminen.

– Eihän kuitenkaan ole tarkoitus, että kaikki saataisiin kiinnostumaan tutkimusten tuloksista, mutta mahdollisimman moni, jotta kyselyjen vastausprosentit säilyisivät luotettavina.

”Tietoarkisto tarjoaa toimivan infran aineistojen avaamiselle”

Kulutus ja elämäntapa Suomessa -tutkimussarjan aineistojen arkistointi Tietoarkistoon on Räsänen mukaan hyödyttänyt tutkijoita monin tavoin.

– Peruseriaate siinä on, että me haluamme saattaa aineistot tutkijayhteisön käyttöön, koska ne on kerätty julkisella rahalla. Tutkijana olen kokenut arkistoinnin vaivattomaksi. Tietoarkiston käytännöt aineistojen jatkokäytöstä ovat hyvässä kunnossa: on vaihtoehtoja siihen, miten nopeasti aineisto avataan julkiseksi, esitellään oikeat viittaustavat ja tehdyt julkaisut dokumentoidaan, mistä tutkijoiden on helppo poimia itselleen kreditit.

Palveluportaali Ailassa on tiedot yli sadasta sarjan pohjalta tehdystä tieteellisestä julkaisusta. Pekka Räsänen odottaa mielenkiinnolla mahdollisia uusia yhteydenottoja ulkomailta sen kautta, että kaikki Tietoarkiston aineistot pääsevät nyt esiin CESSDAn uudessa aineistoluettelossa.

– Näin laaja aineisto jää helposti alikäytetyksi, joten todella toivon, että tämä aineisto löytää Tietoarkiston kautta paljon jatkokäyttäjää. Suomessa on kuitenkin suhteellisen pieni joukko meidän alamme tutkijoita, mutta kansainvälisesti potentiaalisia käyttäjiä on paljon enemmän. Nykyään tehdään yhä enemmän erilaista kansainvälistä vertailututkimusta, joten siinä mielessä tämä aineisto voi palvella tutkijoita myös Suomen rajojen ulkopuolella, Räsänen visioi.

Aineistopalkinto

Aineistopalkinto myönnetään huomionosoituksena henkilölle, tutkimusryhmälle tai organisaatiolle, joka on osoittanut esimerkillistä aineistonhallintaa ja tutkimusaineiston koko elinkaaren huomioimista aineistonkeruun suunnittelussa sekä aineiston keräämisessä, organisoinnissa ja arkistoinnissa. Tietoarkisto perusti palkinnon 15-vuotisen toimintansa kunniaksi vuonna 2014.

- 2014 ..... väitellyt tutkija, taiteen tohtori Michail Galanakis
- 2015 ..... tutkimusjohtaja Janne Kivivuori
- 2016 ..... tutkimusprofessori, dosentti Pasi Moisio
Kunniamaininta: tutkija Josefina Sipinen
- 2018 ..... *Kulutus ja elämäntapa Suomessa* -aineistosarjan kerännyt tutkimusryhmä

* * *

Tietoarkistotyön edistäjä -palkinto

Tietoarkistotyön edistäjä -palkinto myönnetään huomionosoituksena henkilölle, joka on merkittävästi edistänyt Tietoarkiston toimintaedellytyksiä, toimintaa ja tavoitteita suomalaisessa tiedeyhteisössä. Palkinto on henkilökohtainen akateeminen huomionosoitus. Palkinto perustettiin vuonna 2009 Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston toiminnan 10-vuotisjuhlan kunniaksi.

- 2009 ..... professori emeritus Leif Nordberg
- 2010 ..... professori emerita Elina Haavio-Mannila
- 2011 ..... professori Jukka Kultalahti
- 2012 ..... tutkija Pentti Kiljunen
- 2013 ..... YTT, dosentti Noora Ellonen
- 2016 ..... historiantutkija Hans Jørgen Marker

Tietoarkiston historian aikajana

- **TYÖT ALKAVAT 1.1.**
- Verkkosivut avataan
- Tutkimusaineistojen kuvailuun valitaan DDI-formaatti

- KvantiMOTV, menetelmäopetuksen tietovaranto

- Vaalimaatti-tietokanta puolueohjelmista
- Kvalitatiivisten aineistojen arkistointi alkaa

- Tietoarkisto someen: Facebook ja Tietoarkistoblogi
- 1. Suomen Akatemian infrastruktuuri-rahoitus Tietoarkistolle

- CESSDAn infrastruktuurin valmisteluhanke alkaa

1999 | 2000 | 2001 | 2003 | 2004 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010

- FSD-listakirje tiedotuskanavaksi
- Verkkosivu-uudistus
- CESSDA Expert-seminaari Tampereella
- Tietoarkisto-lehti ilmestyy 1. kerran

- Verkkosivu-uudistus

- Tutkimusetiikka-kirja julkaistaan
- KvaliMOTV, menetelmäopetuksen tietovaranto

- POHTIVA-tietovaranto puolueohjelmista

- Tutkimusaineistojen tiedonhallinnan käsikirja, myöh. Aineistonhallinnan käsikirja
- Muutto nykyisiin tiloihin Åkerlundinkadulle
- 1000. aineisto Tietoarkistoon, 20.11.2009
- 1. Tietoarkistotyön edistäjä -palkinto myönnetään
- IASSIST-seminaari Tampereella

1999–2019

cessda

- Kansainvälisten kyselytutkimusten jakelu siirtyy Saksaan
- Suomi liittyy valtiojäseneksi CESSDA AS:ään

tietomilli MIELIPIDEPUNTARI

- Tietomilli-mielipidepuntari

- 1 milj. kävijää verkkosivuilla

- 1. Aila ja aineistojen jatkokäyttö -seminaari
- Yli 2 200 aineistoa jatkokäyttöön

- FNESdata-pitkittäis-aineistoportaali vaalitutkimukseen
- Verkkosivu-uudistus

2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021

- CESSDA Expert seminaari Tampereella
- Lähes 700 aineistoa jatkokäyttöön
- Verkkosivu-uudistus

YHTEISKUNTATIETEELLINEN
TIETOARKISTO

- Aila-palveluportaali avautuu
- 1. Aineistopalkinto myönnetään
- Data Seal of Approval (DSA) -sertifikaatti

Aila

- Teema-aineistot Suomi100 julkaistaan
- Penna – kirjoitusaineistojen keruutyökalu
- CESSDA ERICin toiminta alkaa
- CoreTrustSeal (CTS)-sertifikaatti

Penna

cessda

Aineistojen avaaminen vahvistaa tutkijan meritoitumista

Digitaalisen toimintaympäristön arkipäiväistyminen tieteellisessä yhteisössä tällä vuosikymmenellä on ollut iso muutos. Samalla on alettu ymmärtää tutkimustuotosten monimuotoisuutta: tutkijat tuottavat paitsi julkaisuja myös muun muassa tutkimusaineistoja ja ohjelmistoja.

Suomen Akatemian johtava tiede-asiantuntija **Jyrki Hakapää** pitää muutosta positiivisena ja näkee, että Tietoarkistolla on arvokas osa kehityksessä, koska sen toiminta on mahdollistanut datan avaamisen jatkokäyttöön. Aineistoja ei enää koota vain omaan käyttöön, vaan järjestelmällisen hallinnoinnin ja hallitun avaamisen avulla ne voivat tukea myös tutkijan yhteistyömahdollisuuksia ja meritoitumista.

– Kun tutkija arkistoi aineistonsa ja saattaa ne muiden käytettäväksi, hän samalla lisää omaa näkyvyyttään tiedeyhteisössä ja tutkimusverkostoissaan. Hän saa tutkimukselleen enemmän viittauksia ja mahdollisuuksia tutkimuksen jatkamiseen, Hakapää luettelee.

– Minusta on nähtävissä, että tutkimusaineistojen arvostus on kasvamaan päin. Keskeistä on vuonna 2013 annettun DORA-julituksen (The Declaration on Research Assessment) pyrkimys sitouttaa tiedeyhteisöä siihen, että tutkimuksen arvioinnissa ja meritoitumisessa ei keskityttäisi yksittäisiin mittareihin, kuten Journal Impact Factoryyn, vaan otettaisiin huomioon tutkijoiden saavutusten kokonaisuus. Suomessa ajatusta on tuonut esiin toukokuussa 2018 hyväksytty UNIFIn Avoin tiede ja data -toimenpideohjelma, arvioi Hakapää.

”Tutkimusinfrastruktuurit eivät toimi pelkästään kansallisesti, vaan Tietoarkistonkin kautta eri tieteenalojen kansainvälinen näkyvyys on taattua.”

Avoimen tieteen edistäminen tiedeyhteisön käsissä

Avoimen tieteen kansallisen toiminnan koordinaatio on siirtynyt Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) vastuulle jälkeen, kun opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Avoin tiede ja tutkimus -hanke päättyi vuonna 2017. TSV:ssä avoimen tieteen toiminnan tavoitteita ja painopisteitä on linjaamassa tutkimusyhteisön keskeisistä toimijoista koottu kansallinen strategiaryhmä, joka tekee yhteistyötä eri osa-alueiden asiantuntijaryhmien kanssa.

Tiedeyhteisön yhteisen toiminnan korostaminen avoimen tieteen edistämiseksi on Hakapään mielestä hyvä tavoite, ja hän odottaa mielenkiinnolla toiminnan käynnistymistä.

– Lähes kaikki tiedeyhteisön organisaatiot ovat viime aikoina panostaneet tieteen avoimuuteen, joten voi hyvin ajatella,

että tutkijoiden ja heitä tukevien tutkimuspalvelujen piiristä löytyy resursseja asian edistämiseen.

– Suomen Akatemia on vaatinut syksystä 2016 lähtien aineistohallintasuunnitelman kaikkiin hakemuksiin. Vaatimuksen voi nähdä käytännön toimenä, jonka ansiosta moni tutkija on joutunut perehtymään sen tekemiseen. Aineistohallintasuunnitelma ja aineistojen avaaminen kulkevat käsi-kädessä. Suomen oloissa yliopistot ja muut tutkimusorganisaatiot, Tietoarkisto ja CSC ovat tehneet viime vuosina valtavasti työtä sen eteen, että on olemassa ohjeistuksia ja palveluja aineistojen avaamiseksi, Hakapää kuvaa.

Myös kansainvälisellä kentällä on Hakapään mukaan paljon tekemistä ihmistieteiden aineistojen avoimuuden lisäämisessä, ja hän suosittelee suomalaisia toimijoita menemään mukaan marraskuussa 2018 käynnistyneeseen European Open Science Cloud -hankkeeseen. Tietoarkisto on hankkeessa mukana CESSDAn kautta.

Tietoarkistosta henkilökohtaista palvelua

Tietoarkiston palvelut Hakapää näkee arvokkaina erityisesti sen vuoksi, että yhteiskuntatieteellisten kuten myös humanististen tieteiden ja terveystieteiden aineistojen arkistointi on lähes yksinomaan Tietoarkiston vastuulla. Tietoarkiston vahvuustekijöinä Hakapää pitää henkilökohtaista palvelua ja asiantuntijaneuvontaa aineistojen käsittelyssä, mikä on poikkeuksellista Suomessa.

– Minulla on kaksitasoinen kokemus siitä. Toisaalta Akatemian hakujen yhteydessä on ollut elintärkeää tietää, että Tietoarkisto auttaa tutkijoita hyvin konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti aineistohallintasuunnitelman tekemisessä. Tietoarkiston olemassaolo on tehnyt jo monen vuoden ajan Akatemian työn helpommaksi, ja onneksemme myös yliopistot ovat alkaneet luoda ohjeistuksia aineistojen hallintaan.

– Minulla on ollut itseasiassa onni tuottaa itsekkin yksi aineisto Tietoarkiston säi-

Marjo Aaltomaa, Suomen Akatemia

iStock

lytettäväksi. Sen työstämisen yhteydessä on tullut konkreettisesti huomattua, kuinka henkilökohtaista ja tarkkaa palvelu on. Sitä kautta on myös helpompi Akatemian virkamiehenä ohjata tutkijoita Tietoarkiston puoleen, koska sen tietää, että Tietoarkiston henkilökunta todella pohtii ja puntaroi eri tarpeita ja vaihtoehtoja, joita aineistojen tallentamisessa ja avaamisessa voi tulla vastaan, Hakapää kertoo omista arkistointikokemuksistaan.

Huomio aineistojen jatkokäyttöön

Toistaiseksi ei ole olemassa kattavaa tietoa siitä, miten paljon tutkimuksen rahoittajien vaatimus aineistohallintasuunnitelmasta on lopultakin lisännyt aineistojen arkistointia ja avaamista jatkokäyttöön. Hakapää pohtii, että tarvitaan edelleen esimerkkejä ja kertomuksia onnistumisista, jotta aineistojen tallentamisen ja avaamisen edut ymmärretään laajemmin.

– Tietoarkiston käyttötilastot osoittavat, että jatkokäytössä kyse ei ole pelkästään tutkimuksesta vaan myös koulutuksesta, sillä merkittävää määrää näitä aineistoja käytetään kandidaatti- ja maisterikoulu-

tuksessa. Se on arvo, joka helposti unohtetaan.

– Olisi myös hienoa, että data-asiain kansalliskomitean viime keväänä julkaissama dataviittaustiekartta otettaisiin laajasti käyttöön. Asia ei ole helppo kansainvälisilläkään kentillä, mutta aineistoihin viittaamisen avulla tiedeyhteisön jäsenet tottuisivat pitämään aineistoja tutkimustuotoksina. Se varmasti korostaisi niiden asemaa ja merkitystä.

Akatemia ottaa aineistohallintasuunnitelman huomioon kahdessa eri vaiheessa tutkimusrahoituksen prosessia.

– Ensinnäkin kun hakemus menee arvoitinprosessin lävitse, arviointipaneeli ottaa kantaa siihen, onko hakemus tehty vastuullisen tieteen käytäntöjen mukaisesti ja onko aineistohallintasuunnitelma asiallisen oloinen oman tieteenalansa raa-meissa. Mitä paremmin suunnitelma on tehty, sitä varmemmin hakemus voi saada hyvän arvion osalleen. Rahoitukseen ei periaatteessa pitäisi päätyä kuin sellaisia hakemuksia, joissa tämäkin asia on hoidettu hyvin.

– Tietenkään kaikkia aineistoja ei voi

syystä tai toisesta avata, mutta hankkeen loppuessa Akatemia tarkistaa tilanteen. Tutkijan täytyy osoittaa, miten avaamisen voi toteuttaa tai miksi kyseistä aineistoa ei voi avata. Tietysti on myös tutkimuksia, joissa ei synny minkäänlaisia tutkimusaineistoja, eikä tätä lasketa näitä hankkeita vastaan.

– Meidän lähiaikojen haasteenamme on hieman parantaa tätä raportoinnin seuranta, ottaa yleiskuva paremmin haltuun. Tavoitteena on selvittää, mihin aineistoja tallennetaan, kuinka paljon ja miksi ei tallenneta. Tietoarkisto on epäilemättä niissä tilastoissa isosti esillä, Jyrki Hakapää kertoo.

Lisätietoa:

> Laine, H (ed.) 2018 Tracing Data - Data Citation Roadmap for Finland. Helsinki, Finland: Finnish Committee for Research Data. URN: urn.fi/URN:NBN:fi-fe201804106446

> The Declaration on Research Assessment, www.sfdora.org

Erityislaatuinen toiminta edellyttää omia sovelluksia

Tietoarkiston it-palvelupäällikkö **Matti Heinosen** mielestä Tietoarkiston toiminnan kuvaukseen sopii sipulivertaus.

– Ytimessä ovat sähköiset tutkimusaineistot, joiden ympärille rakentuu kerros kerrokselta erilaisia palveluja ja sovelluksia. Koko toiminnan kannalta oleellista on sen ytimen turvaaminen eli datan säilyttäminen.

It-palvelupäällikkö Matti Heinonen jatkaa vielä toiminnan esittelyä mielikuvan avulla:

– Jos sipulin uloimmat kuoret sattuisivat vahingoittumaan, se ei olisi kovin draamaattista – siitä selviydyttäisiin. Joskin paljon lisätyötä rikkoutuneiden sovellusten tai palvelujen korjaaminen teettäisi, Heinonen kertoo.

– Mutta jos ydin vahingoittuisi, niillä uloimmilla kuorilla ei olisi enää olemassaolon edellytyksiä. Sen vuoksi aineistojen varma pitkäaikaissäilytys on Tietoarkiston toiminnan elinehto.

Tietojärjestelmien ylläpitäminen ja jatkuva kehittäminen kuuluvat Tietoarkiston ydintoimintoihin. Ilman toimivaa, kaiken kattavaa tietojärjestelmää perustoiminnot eli sähköisen datan tallentaminen, säilyttäminen ja jatkokäyttö eivät olisi mahdollisia. Operatiivisessa järjestelmässä luodaan puitteet datan siirtämiseksi järjestelmästä toiseen ja mahdollistetaan perusdatan käyttö erilaisissa sovelluksissa.

Tutkimusdatasta omat arkistointikopiot

Tutkijoiden tallennettavaksi antamat sähköiset tutkimusaineistot eivät siirry sellaisenaan arkistoon, vaan ne vaativat paljon muokkausta. Jokaisesta aineistosta tehdään Tietoarkistossa uusi versio arkistointia ja jatkokäyttöä varten. Prosessiin

kuuluu erityisesti metadatatietojen täydentäminen, koska aineistojen sujuva käsittely operatiivisissa järjestelmissä edellyttää metadatan samanmuotoisuutta.

– Arkiston ensimmäisenä vuonna valitsimme XML-merkintäkielen metatietojen tallentamiseen, sen avulla tehdään kuvailu aineiston muuttujista ja muista kentistä, Heinonen kertoo.

Kun data on tallennettu, sitä pystytään siirtämään järjestelmästä toiseen operatiivisen järjestelmän puitteissa. Tietoarkiston hallintaliittymässä aineistot ohjataan erilaisten sovellusten käyttöön sekä palveluportaali Ailaan, joka on Tietoarkiston asiakasliittymä.

– Kun tutkimusdata siirretään Ailaan ja verkon kautta jatkokäyttöön, jokaisessa vaiheessa on käytössä jokin meidän omana työnämme kehitetty tietojärjestelmä, kertoo Heinonen.

Kun tutkimusdata siirretään Ailaan ja verkon kautta jatkokäyttöön, jokaisessa vaiheessa on käytössä jokin meidän omana työnämme kehitetty tietojärjestelmä.

Datan siirto automatisoituu

Uusin sovellus on syksyllä 2018 käyttöön otettu Ailan palvelu, jonka avulla aineiston arkistointia voi turvallisesti siirtää datan verkon yli Tietoarkistoon.

– Perusprosessi on pysynyt samana, mutta järjestelmä on pikkuhiljaa kasvanut ja tietenkin tietoa tulee jatkuvasti valtavasti lisää. Uusia tietojärjestelmiä on

otettu käyttöön ja sisäisiä hallintaprosesseja on automatisoitu.

Operatiivinen tietokanta mahdollistaa muun muassa sen, että Tietoarkisto toimii FAIR-periaatteen mukaisesti, eli että palvelut ja aineistot ovat helposti löydettäviä, saavutettavia, yhteentoimivia ja jatkokäytettäviä.

Suomalaisten tutkimusaineistojen pitkäaikaissäilytyksestä on vuoden 2017 loppupuolelta lähtien huolehtinut opetus- ja kulttuuriministeriön alainen Kansallinen digitaalinen kirjasto, KDK. Sen PAS-palveluun kirjastojen, arkistojen ja museoiden sähköiset aineistot voidaan toimittaa pitkäaikaissäilytykseen, jonka aikajänne on satoja vuosia.

Tietoarkiston aineistot siirtyvät tätä nykyä PAS-palveluun puoliautomaattisesti, vielä tarvitaan ihminen valitsemaan siirrettävä tieto. Mutta Heinonen lupaa uudistusta tähänkin toimintoon.

– Ennen pitkää siirto muuttuu kokonaan automaattiseksi.

Kommunikointia koneiden kanssa ja puhetta ihmisille

Matti Heinonen kuvaa vastuullaan olevaa Tietoarkiston teknistä toimintaympäristöä henkilöintensiiviseksi resurssiksi, sillä vain pieni osa toiminnan kustannuksista on koneita. Työntekijöiden tietopääoma pitää toiminnan pystyssä ja mahdollistaa kehitystyön, joten ammattiosaajien kirjon täytyy olla riittävän laaja. It-puolella työskentelee reilu kolmannes Tietoarkiston työntekijöistä.

– Työntekijöistä osa puhuu koneille, osa ihmisille. Esimerkiksi PAS-työtä tekevä kommunikoi koneiden kanssa, kun taas Ailan kehittäjä puhuu ihmisille, Heinonen kärjistää ja korostaa, että eri työntekijäryhmien yhteistyö on tärkeää, toimintojen pyörittämiseen tarvitaan tiivistä vuoropuhelua ja ryhmätyötä.

Järjestelmäsuunnittelijat hoitavat arki-

It-palvelupäällikkö Matti Heinonen visioi tulevaisuutta, jossa verkostoituneen yhteistyön ansiosta palvelut on integroitu toimimaan nykyistä paremmin keskenään.

päivän it-toimintojen sujumisen. He myös vastaavat siitä, että silloin kun käytetään valmiita ohjelmistoja, niistä muokataan Tietoarkisto-versiot, jotka integroidaan toimiviksi muun järjestelmän kanssa.

Hyödyllistä softaa jaetaan muillekin

Sovelluskehittäjät puolestaan luovat Tietoarkistolle uusia ohjelmia.

- Omien sovellusten ja ohjelmien kehittäminen on oikeastaan ainut mahdollisuus, koska tarpeet ovat ainutlaatuisia eikä niihin ole sopivaa kaupallista tarjontaa. Tulisi paljon kalliimmaksi ottaa uusia järjestelmiä käyttöön ulkopuolisen tahon kanssa, ja se olisi myös paljon järkevämpi työskentelytapa.

Tietojärjestelmien pohjana ovat open source -ohjelmistot, ja toiminta tapahtuu Linux-ympäristössä. Julkisella rahoituksella toimivalle, maksuttomia palveluja tarjoavalle organisaatiolle se on kustannussyistä ainoa mahdollinen toimintatapa.

- Open source -pohjalle kehitetylle softalle on tärkeää luoda käytön mahdollis-

tava lisenssi. Tarjoamme jakoon vain sellaista softaa, jolle voi näkemyksemme mukaan olla hyödyllistä käyttöä joissakin muissa yhteyksissä.

Parhaana keinona pysyä mukana nopeasti kehittyvällä alalla Matti Heinonen pitää työntekijöiden jatkokoulutusta ja itseopiskelua, johon kuuluvat myös alan kansainväliset konferenssit ja kontaktiverkostojen ylläpitäminen.

Merkittävä etu Tietoarkistolle on Tampereen yliopiston läheisyys.

- Sujahdan silloin tällöin kiinnostaville luennoille takarivin kuunteluoppilaaksi, Heinonen paljastaa.

- Lisäksi opiskelijoiden harjoittelu-projektit ovat Tietoarkistolle valtavan tärkeitä, niiden kautta saamme erilaisia näkemyksiä asioista. It-alalle on ominaista yhteistyö ja tiedon avoin jakaminen.

Kansainvälinen yhteistyö

Tietoarkisto on heti alusta alkaen pitänyt yhteyttä eurooppalaisiin kollegoihin ja ollut hyvin aktiivinen erilaisissa CESSDAn kehityshankkeissa. Ennen CESSDAn ERIC-

vaihetta yhteistyötä muiden maiden tietoar- kistojen kanssa Heinonen kuvaa vertaistuki- toiminnaksi.

- Kaikki käyttivät samaa perusmeta- tietomallia, jonka ylläpitämisessä ei ollut kovia vaatimuksia.

ERIC-vaiheessa CESSDAn vaatimus- taso on noussut ja yhteistyön muodot ovat systematisoituneet. Kansainvälisen yhteis- työn sujuminen halutaan varmistaa yhteis- ten työkalujen kehittämisellä. Esimerkiksi uusi CESSDA-luettelo verkossa mahdol- listaa tutkimusdatan leviämisen laajaan kansainväliseen käyttöön.

- Tietoarkisto on omalta osaltaan voi- nut valmistautua hyvin tulevaan yhteis- työhön, nyt voimme auttaa alkuvaiheessa olevia pieniä tietoar- kistoja mukaanpää- sssä, kertoo Matti Heinonen. Hän näkee tulevaisuudessa paljon hyvää.

- Kehitys jatkuu kohti entistä verkos- toituneempaa yhteistyötä, jossa palve- luja integroidaan toimimaan paremmin keskenään. Koneet juttelevat keskenään eikä perustoimintoihin tarvita niin paljon ihmistyötä.

Onnistuneesta yhteistyökombinaatiosta hyötyä ja iloa kaikille

Tiipii, Pohtiva, Ilmo, Penna, Aasa, Elma – mystisiä nimiä, joiden suojissa on tuotettu hyödyllisiä työkaluja Tietoarkistoon. 2000-luvun alkuvuosina ensimmäisessä opiskelijoiden harjoitusprojektissa tehtiin Tiipii, josta on kehittynyt laaja sisäinen tiedonhallintaväline.

Yhteistyö Tampereen yliopiston tietojenkäsittelytieteiden laitoksen kanssa käynnistyi uudelleen vuonna 2016, ja kaikki kolme osapuolta ovat tyytyväisiä yhteistyöhön.

LISÄPALVELUJA ASIAKKAILLE

Harjoitusprojekteissa on tuotettu työkaluja, jotka ovat merkittävä lisä Tietoarkiston asiakkailleen tarjoamiin palveluihin.

Tiipii 2003

Tietoarkiston sisäinen tiedonhallintaväline, sovelluksen kehittäminen. Jatkokehitetty säännöllisesti.

Pohtiva 2016

Suomalaisten poliittisten ohjelmien tietovaranto, 1. versio 2007. Käyttöliittymän ja ulkoasun uudistus. Hakuominaisuuksien parannus ja mobiilikäyttö.

Penna 2016

Kirjoitusaineistojen keruutyökalun kehittäminen. Helpottaa aineistojen keräämistä ja parantaa kuvailutietojen hallintaa arkistointivaiheessa.

Ilmo 2017

Selvitys ohjelmistoratkaisuista, joita tarvitaan aineiston ilmoittamiseksi suoraan Tietoarkiston järjestelmiin rajapinnan kautta.

Aasa 2017

Pilotti, jossa haettiin ideoita asiansanoittamiseen liittyvästä työkalusta. Jatkoprojektissa syksyllä 2018 ajatuk-sia työkalusta työstettiin eteenpäin.

Elma 2018

Elävät mainoskortit verkkosivuille. Tilastotietoa esittävä kuva, joka muuttuu sitä mukaa, kun pohjana olevaan tilastoon tulee muutoksia. Elman 2-projekti syksyllä 2018 työsti mainoskortteja julkaisukuntoon.

Opettaja Pekka Mäkiäho pitää vuorovaikutustaitojen kehittämistä oleellisena projekteissa. Opettaja ei voi olla välikätenä, vaan opiskelijoiden on opittava itse hankkimaan asiakkaalta tarvittavat tiedot ja välittämään ne tiimille.

TAVOITTEENA HYVÄ OPPIMISKOKEMUS

Opettajan näkökulma

Tampereen yliopiston tietojenkäsittelytieteiden opiskelijat tekevät vuosittain kymmenkunta harjoittelu-projektia ulkopuolisen tahon tilauksesta. Suuri osa asiakkaista on yrityksiä, mutta myös yliopiston eri laitoksilta tulee tilauksia. Harjoitusprojekteja ohjaava opettaja **Pekka Mäkiäho** sanoo Tietoarkiston olevan sopivasti välimaastossa, se tarjoaa opiskelijoille tutumman ympäristön kuin hyppäys suoraan businessmaailmaan.

Prosessina harjoitteluprojekti on aina samanlainen. Tavoitteena on tuottaa yhdessä lukukaudessa asiakkaan tilaama tuote, useimmiten sovellus. Projektipäällikkönä toimii maisteritason opiskelija, ja tiimin jäsenet ovat puolestaan kandidaattitason opiskelijoita.

Penna ja Elma – projektit parhaasta päästä

Opettaja Pekka Mäkiähön mukaan Tietoarkiston kanssa tehdyt projektit ovat onnistuneet keskimääräistä paremmin.

– Tietoarkisto on aktiivinen asiakas, joka tietää mitä projektilta tahtoo. Lähtökohdina on tarkka määrittely siitä, millainen lopputulos halutaan, ja opiskelijoille osoitetaan oikeanlaiset välineet tuloksen saavuttamiseksi. Tietoarkiston it-palvelupäällikkö **Matti Heinonen** osaa ohjata opiskelijoiden työn etenemistä niin, ettei aika tuhlaannu turhien kokeilujen kanssa haparointiin. Tällaisissa lyhyissä projekteissa siitä on hyötyä.

Kaikista Tietoarkiston projekteista on

lopussa järjestetty henkilökunnalle esitelytilaisuus. Vuoden 2018 toukokuussa projektipäällikkö **Andy Valjakka** ja tiimi esittelivät **Elma**-projektin tuotoksen, ja vuonna 2019 ne saadaan lisäkehityksen jälkeen käyttöön Tietoarkiston uusituilla verkkosivuilla.

Aineistonkeruutyökalu **Pennan** tuottaminen Tietoarkistolle vuonna 2016 on Pekka Mäkiähön mukaan yksi parhaista opiskelijaprojekteista kautta aikojen. Sen onnistumista edesauttoi se, että opiskelijat eivät joutuneet käyttämään aikaansa teknisten työvälineiden etsimiseen ja valintaan, vaan Tietoarkiston vastuhenkilöt opastivat karikkovaiheiden yli.

Projektin jälkeen Tietoarkisto palkkasi projektin opiskelijoita jatkokehittämään Pennaa, jotta siitä saatiin toimiva työkalu verkkosivuille. Osa heistä työskentelee edelleen Tietoarkistossa.

Kaikki kokemus on opiski

Opintojen kannalta opiskelijaprojektien keskeinen tavoite ei ole uusien innovaatioiden tuottaminen tai erilaisten teknikkoiden käyttö vaan projektityön oppiminen. Projektipäällikölle kurssin tarkoitus on opettaa ohjelmistoprojektin hallintaa ja muille tiimin opiskelijajäsenille yhdessä tekemistä.

Opettaja Pekka Mäkiäho yrittää puuttua mahdollisimman vähän projektin etenemiseen.

– Projektityössä yksi tärkeimmistä jutuista on vuorovaikutustaidot. Sen takia

en lähde opiskelijoiden puolesta soittamaan asiakkaille pulmatilanteissa, vaan heidän on itse opittava hankkimaan tarvittavat tiedot asiakkaalta ja välittämään ne sitten tiimille. Moni oppii sen ihan kantapään kautta. Silloinkin kun projektin lopputulos ei ole toivottu, oppimiskokemuksena se on yleensä hyvä.

Tietojenkäsittelytieteiden projektinhallintakurssilla kannustetaan jokaista tunnustamaan oma työskentelytyylinsä. Pekka Mäkiähön mukaan harjoitteluprojektit tarjoavat tähän sopivia tilanteita.

– Joku tajuaa, että ’en olekaan ekstrovertti tyyppi vaan enempi tämmöinen asiantuntijaohjaaja’. Toinen taas saattaa huomata, että ’en ole kauhean tekninen ihminen, mutta pidän hyvin lankoja käsissä ja osaan tsemputa tiimiä’.

– Useat opiskelijat käyvät läpi kaksi harjoitteluprojektia, ensin projektin jäsenenä ja sitten projektipäällikkönä. Ne saatavat olla hyvinkin erilaisia. On hyvä, että oppii tunnustamaan omat vahvuutensa eikä niiden löytäminen jää työpaikkojen projekteihin.

Opettaja Pekka Mäkiäho kertoo opiskelijoiden suhtautuvan harjoitusprojekteihin vastuullisesti – keskeytyksiä ei juuri tapahdu eikä palkattomasta työnteosta valiteta.

– Keräämässämme palautteessa lähes joka vuosi kiitetään kurssia ’parhaaksi, jossa olen koskaan ollut, koska tässä pääsee tekemään oikeaa projektia oikealle asiakkaalle’.

Opiskelija Andy Valjakkaa innosti projektin vetäjänä työn vastuullisuus. Se, että oli oikeasti tilivelvollinen eri osapuolille työn valmistumisesta sovittuna ajassa.

ELMA – ELÄVÄT MAINOSKORTIT VERKKOSIVUILLE

Opiskelijanäkökulma

"Kokonaisen prosessin vetäminen oli mahtava kokemus, opin siinä paljon uutta, projektipäällikkö **Andreas "Andy" Valjakka** arvioi opiskelijaprojekti Elmaa.

– Oli tosi palkitsevaa nähdä, kuinka ryhmän työskentely tiivistyi ja lopulta kaikki toimivat saman päämäärän hyväksi.

Andy Valjakka opiskelee viidettä vuotta tietojenkäsittelytieteiden ohjelmistokehityksen maisteriohjelmassa, ja viiden kuukauden harjoittelujakso projektin vetäjänä on kaikille pakollinen osa loppuvaiheen opintoja. Andy on tyytyväinen, että pääsi projektipäälliköksi juuri Tietoarkiston projektiin.

– Työtä motivoi se, että tuotos tulee julkiseen käyttöön verkossa. Ja minua projektin vetäjänä innosti erityisesti työn vastuullisuus, se että oli oikeasti tilivelvollinen työn valmistumisesta.

Projekti rakentuu monista työtehtävistä

Elma-projektissa tavoitteena oli tuottaa verkkosivuille tilastotietoa esittävä kuva, joka muuttuu sitä mukaa, kun pohjana olevaan tilastoon tulee muutoksia. Työn virallinen nimi oli: Elma – elävät mainoskortit Tietoarkiston verkkosivuille.

Tietoarkisto antoi karkean tason kuvauksen toivotusta lopputuotteen toiminnallisuudesta. – Lisäksi saimme Tietoarkistolta projektille tekniset reunaehdot, mutta ei tarkkoja määrittelyjä siitä, miten työ tehdään. Niinpä jouduimme itse tekemään opiskelijaryhmässä konkreettiset määrittelyt, joiden mukaan työssä edettiin.

– Prosessiin kuului, että matkan varrella piti jatkuvasti tarkistaa määrittelyjä, jotta haluttuun lopputulokseen päästäisiin, Andy kertoo.

Projektipäällikölle Elma oli viiden kuukauden kokonaisvaltainen työ, jossa projektin vetäjän keskeisiä tehtäviä olivat määrittelyn tekemisen ja täsmentämisen lisäksi ajanhallinta ja organisointi.

– Työssäni oli paljon liikkuvia osasia, ja paketin hallinnointi vaati jatkuvaa kommunikointia joka suuntaan: Tietoarkiston vastaaviin henkilöihin ja koodausta tekeviin opiskelijoihin.

Palkaksi opintopisteet

– Tässä harjoitustyössä työskenteli kehittäjänä viisi kandidatonin opiskelijaa, joista jokainen käytti työhön aikaansa sata tuntia. Työt piti sovittaa omiin opiskeluaikatauluihin. Mutta eihän se nyt vetäjällekään ihan mahdoton urakka ollut – 150 tuntia viidessä kuukaudessa.

– Jos olisi kokenempi työntekijä, voi olla, että tällaisessa palkattomassa projektissa olisi hieman orjatyön makua. Mutta meillä se kuuluu opintoihin, joten miksi nurista siitä, että pääsee käyttämään opiskelussa opittuja taitoja käytännön työssä. Kokemus oli hyvä – ja osa palkkiosta on tietenkin siitä saadut opintopisteet, kehuu Andy Valjakka.

– Työpaikkahaastattelussa on sitten hienoa näyttää netistä: Katsokaa, tämä on minun aikaansaannokseni!

- > **PROJEKTIRYHMÄ:** Andreas "Andy" Valjakka (projektipäällikkö), Henna Peltonen, Katri Vuori, Tuuli Vattulainen, Heidi Lammi-Mihaljov, Miklos Strömberg
- > **OHJAAJA:** Pekka Mäkiäho
- > **VASTUUOPETTAJA:** Timo Poranen
- > **TIETOARKISTON TYÖRYHMÄ:** Matti Heinonen ja Tuomas Alaterä

IT-palvelupäällikkö Matti Heinonen arvostaa opiskelijaprojekteja, koska ne antavat haastetta myös omalle ajattelulle. Niissä pääsee kohtaamaan eri tavalla ajattelevia ihmisiä, joilla ei ole ennako-odotuksia siitä, mitä ollaan tekemässä.

YHTEISTYÖ SELKIYTTÄÄ AJATTELUA Tietoarkiston näkökulma

Tietoarkistossa opiskelijoiden harjoitusprojektit pohjustetaan huolella, kertoo IT-palvelupäällikkö **Matti Heinonen**, joka vastaa opiskelijoiden ohjauksesta yhdessä IT-palveluasiantuntija **Tuomas Alaterän** kanssa. Projektiokohtaisesti saattanut olla muitakin ohjaajia.

Projektiehdotukset on pyritty laatimaan sellaisiksi, että niihin olisi helppo tarttua eikä syntyisi väärää odotuksia.

– Aiheen täytyy olla kiinnostava, jotta yleensä saadaan se projektiryhmä. Sen pitää olla sopivan kokoinen, jotta opiskelijat pystyvät sen tekemään. Jos on isompi hanke, se pitää palastella sopivan kokoisiksi osiksi, josta sitten voidaan mahdollisesti tarjota jatko projekti.

Näin tehtiin vuonna 2018, jolloin kevään Elmasta tarjottiin syksyksi jatko projekti. Heinosen mukaan keväällä tehtiin tosi hyvää työtä, ja sen pohjalta voitiin syksyllä tuottaa uusia eläviä mainos kortteja.

– Syksyn 2017 Aasa taas oli pilotti, jossa haettiin ideoita asiansanoittamiseen liittyvästä työkalusta, ja 2018 syksyllä toteutettiin sen pohjalta konkreettinen harjoitusprojekti.

IT-palvelupäällikkö Heinonen pitää projekteja tärkeinä Tietoarkistolle, koska

niissä voidaan kokeilla uusia juttuja – ja vielä aika pienellä riskillä. Joistain projekteista on saatu lähes valmis tuote, toisista taas ajatuksia omaan kehittelyyn.

– Siinä näkee ihmisiä, jotka ajattelevat eri tavalla ja joilla ei ole ennako-odotuksia siitä, mitä ollaan tekemässä. Kyllähän sieltä tulee haastetta meidän omalle ajattelulle. Meidän kokemusmaailma on kuitenkin erilainen kuin projektilaisten, jotka ovat nuoria ja uransa alussa. On hedelmällistä, kun joutuu perustelemaan toisille, miksi teemme näin ja näin. Tulee itsellekin selkiytetyksi omia ratkaisuja.

Rajojen asettamista ja vastausten etsimistä

– Varsinkin jos projekti tähtää tuotantoon, niin sen täytyy sopia tähän meidän tekniseen ympäristöön. Silloin projektissa ei ole vapaat kädet, vaan ryhmälle on selkeästi piirretty ne rajat, millaista teknologiaa pitää käyttää, Heinonen täsmentää.

– Jos tuote aiotaan pitää hengissä pidempään kuin puoli vuotta projektin päättymisen jälkeen, täytyy tarkkaan pitää huoli siitä, että käytettyjen työkalujen ylläpitoon ja kehittämiseen löytyy osaamista meiltä.

Heinonen arvioi yhden opiskelijoiden

harjoitusprojektin vaativan Tietoarkistossa noin sata tuntia työtä, joka jakautuu usealle eri henkilölle projektin aiheesta riippuen. Työ on ennen kaikkea vääriltä poluilta oikealle tielle ohjaamista.

– Oma mielipiteeni on, että projektin onnistumisessa oleellista on, osaako ja uskaltaako projektiryhmä esittää kysymyksiä. Jos he eivät jotain ymmärrä, niin heidän täytyy kysyä niin kauan, että ymmärtävät. Ja meillä pitää olla valmius vastata niihin kysymyksiin, vaikka sitä samaa asiaa kysyttäisiin monta kertaa.

– Minä olen keskuksena siinä välissä, tehtäväni on löytää opiskelijoiden kysymyksiin oikeat vastaajat Tietoarkistosta, Heinonen kuvaa ohjaajan rooliaan.

Aineistonkäsittelijöiden omat suosikit

TIETOARKISTON AINEISTONKÄSITTELIJÄT GALLUP-KYSELYSSÄ

1. Mitä tehtäviä työhösi kuuluu?
2. Kuinka kauan olet työskennellyt Tietoarkistossa?
3. Minkä aineiston/aineistosarjan kanssa olet erityisesti tekemisissä?
4. Mikä on sinun suosikkiaineistosi? Mikä on jäänyt erityisesti mieleen?

Tutkimusamanuessi SEPPO ANTIKAINEN

1. Kvantitatiivisten aineistojen arkistointi ja asiakaspalvelu. SPSS-ohjelmiston ylläpito ja uusien versioiden testaaminen. Syntaksi-pankin ylläpito. Tuntityöntekijöiden ohjaaminen. International Social Survey Programme (ISSP) aineistojen käännöstyöhön osallistuminen, Suomen aineiston arkistointi, muokkaaminen ja tallentaminen Saksan arkistoon (GESIS). ISSP:n taustamuuttujien ja niiden muokkaamisessa käytettyjen syntaksien raportointi Saksaan.
2. Alusta alkaen, aloitin helmikuussa 1999.
3. International Social Survey Programme eli ISSP, joka melko lailla aikatauluttaa työvuoden.
4. ISSP, ehdottomasti. Saksalaisten arkistoihmisten tarkkuus ja täsmällisyys. Alkuun oli vaikea ymmärtää heidän tapansa toimia. Periaate on, että vastauksissa ei saa olla epäloogisuuksia, ei minkäänlaisia. Postikyselyissä niitä kuitenkin aina on ja ne sitten korjataan aineistoon sellaisiksi, että niitä ei enää ole. Kun tämän toimintatavan olin opetellut, on työskentely saksalaisten kanssa ollut antoisaa. Homma toimii.

Tietopalvelupäällikkö HANNELE KECKMAN-KOIVUNIEMI

1. Olen Tietoarkiston Tietopalvelu ja aineistonkäsittely -moduulin päällikkö. Minulla on kokonaisvastuu aineistojen arkistoinnista ja asiakaspalvelusta, erityisesti vastaan kvantitatiivisten aineistojen arkistoinnista. Hankin ja käsittelen aineistoja, valmistelen arkistointisopimuksia sekä autan koti- ja ulkomaisia asiakkaita aineistoihin ja aineistonhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Osallistun CESSDA- ja FIRI-projektien valmisteluun, ohjaukseen, toteutukseen ja seurantaan. Olen myös mukana Tampere3:n avoimen tieteen ja tutkimuksen sekä datapalvelun projekteissa.
2. Aloitin elokuussa 2002 tutkimusamanuenssina.
3. Olen ollut monipuolisesti tekemisissä erilaisten kvantitatiivisten aineistojen kanssa. Hitusen olen käsitellyt myös kvalitatiivisia aineistoja.

Vasemmalta Emilia Lehto, Seppo Antikainen, Niko Koski, Annika Sallinen, Jarkko Päivärinta ja Hannele Keckman-Koivuniemi.

Eija Savolainen

4. Niitä on monta! Useisiin aineistoihin jollain tavalla kiintyy, kun niitä prosessoi. Meillä on laaja kirjo aineistoja, jotka osataan tekevät näkyväksi sen millainen Suomi on. Niiden avulla voi tutkia väestön elämää lapsuudesta vanhuusikään asti. Ne kertovat suomalaisten asenteista, arvoista, koulutuksesta, työelämästä, vapaa-ajasta, sosiaalisista suhteista, osallisuudesta ja osattomuudesta, hyvin- ja pahoinvoinnista.

Olen opiskellut valtio-oppia ja Tietoarkistossa päässyt osallistumaan kansallisen vaalitutkimuksen toteuttamiseen. Eduskuntavaalitutkimusten kanssa työskentely onkin jäänyt erityisesti mieleen. Kansainvälisen CSES-hankkeen Suomen osuu-

det on kerätty osana näitä vaalitutkimuksia ja datat on muokattu Tietoarkistossa. Yhteistyö siihen liittyen ulkomaisten kollegoiden kanssa on ollut myös antoisaa.

Tietopalveluasiantuntija JARKKO PÄIVÄRINTA

1. Vastaan Tietoarkistossa kvalitatiivisten aineistojen arkistoinnin kokonaisprosessista, johon sisältyy suunnittelua, kehittämistä ja koordinoitua. Hankin ja käsittelen laadullisia aineistoja, valmistelen arkistointisopimuksia sekä opastan tutkijoita aineiston-

hallinnassa ja tutkittavien informoinnissa. Toimin meillä myös kirjoitusaineistojen keruutyökalu Pennan yhteyshenkilönä, eli luon kirjoitusaineistoja kerääville tutkijoille keruulomakkeita Pennaan ja raportoin heille keruun etenemisestä.

2. Aloitin keväällä 2011.

3. Useimmat Tietoarkistoon arkistoidut aineistosarjat ovat syntyneet toistuvasti kerättävien kyselyaineistojen ympärille ja ne ovat pitkittäisaineistoja. Laadulliset aineistokokonaisuudet sen sijaan rakentuvat meillä usein jonkun tietyn tutkimusteeman ympärille, eli kyse on poikkileikkausaineistoista. Kun isoissa hankkeissa on useita tutkijoita, joskus jopa eri tieteenaloilta, >

"On liikuttavaa huomata, miten rehellisesti ja avoimesti ihmiset kirjoittavat vaikeistakin asioista, kun siihen vain annetaan mahdollisuus ja rohkaistaan."

Tutkimusamanuenssi Annika Sallinen

saatetaan yhden hankkeen puitteissa kerätä lukuisia erillisiä aineistoja samasta aiheesta. Tällaisten isojen aineistokokonaisuuksien arkistointi on yleistynyt viime vuosina, kun tutkimusrahoittajat ovat tiukentaneet arkistointivaatimuksiaan.

4. On monia hyviä aineistoja. Mieleen on jäänyt esimerkiksi Michail Galanakisin aineisto Kulttuurienvälisyys ja julkinen tila Torontossa 2011–2013 (FSD2926). Galanakis oli haastatellut Torontossa monikulttuuristen yhteisöjen parissa toimivia vapaaehtoistyöntekijöitä, kolmannen sektorin ja kaupungin asiantuntijoita sekä yhteisölle suunniteltuja palveluita käyttäviä nuoria. Aihe kiinnostaa minua, ja aineisto oli hyvin käsitelty. Galanakisille myönnettiin aineistosta Tietoarkiston aineistopalkinto vuonna 2014 hyvän aineistonhallinnan perusteella.

Tutkimusamanuenssi ANNIKA SALLINEN

1. Teen aineistoille anonymisointisuunnitelmia ja opastan työkavereita sekä asiakkaita anonymisoinnissa. Käsitelen dataa sekä osallistun asiakaspalveluun ja aineistojen hankintaan, eli etsin meille soveltuvia aineistoja esimerkiksi tutkimusjulkaisuista.
2. Tietoarkisto on tuttu vuodesta 2013. Aloitin kesätyössä tutkimusapulaisena.
3. Viime aikoina olen käsitellyt erityisesti aineistoja, joiden anonymisointi on vaativaa. Käsitelen niin laadullisia kuin määrällisiä aineistoja. Käsittelemäni aineistot vaihtelevat muilta ominaisuuksiltaan ja aiheiltaan paljon, ja se on mukavaa.
4. Mielenkiintoisia aineistoja on ollut paljon, mutta erityisesti mieluisia aineistoja ovat olleet kirjoitusaineisto Sateenkaarinaurola nyt ja ennen 2014 (FSD3020), jossa kerrotaan, millaista on ollut elää nuoruutta Suomessa seksuaali- tai sukupuoliyhemmistöön kuuluvana. Aineiston laajuus ja sisältö tekevät siitä erityisen hienon tutkimusaineiston. On liikuttavaa huomata, miten rehellisesti ja avoimesti ihmiset kirjoittavat vaikeistakin asioista, kun siihen vain annetaan mahdollisuus ja rohkaistaan.

Tutkimusapulainen EMILIA LEHTO

1. Tärkein tehtävä on meille tulevien laadullisten aineistojen käsittely. Käyn aineistot läpi, teen anonymisointisuunnitelman ja anonymisoin tarvittaessa, kuvaillen aineiston ja muokkaan oheistiedostot. Lisäksi paikallistan, eli etsin uusia aineistoja arkistoitaviksi ja skannaan arkistointisopimuksia.
2. Aloitin kesän lopulla 2016. Kesät työskentelen kokoaikaisena ja lukukausien aikana tuntityöntekijänä.
3. Kvalitatiivisia aineistoja on Tietoarkistossa huomattavasti vähemmän kuin kvantitatiivisia, joten siinä mielessä ne ovat ehkä erityisiä.

4. Tietokoneharrastamisen arkipäiväistyminen 2013 (FSD3023.) Aineisto oli niin valtava (90 muuttujaa ja 1453 havaintoa) ja varsinkin avokysymyksiä ja -vastauksia oli niin paljon, että teimme tämän aineiston neljästään kesätyöntekijöiden kesken. Anonymisointia tehdessämme tajusimme, että anonymisointiperiaatteita täytyy tiukentaa, joten kaikki avovastaukset jouduttiin käymään uudelleen läpi. Aineisto oli varmasti yksi Tietoarkiston suuritöisimpiä. Suosikkiaineisto tämä ei siis ole, mutta on jäänyt parhaiten mieleen.

Tutkimusapulainen NIKO KOSKI

1. Pääasialliset tehtäväni liittyvät aineistojen ja aineistokuvailujen englanniksi kääntämiseen. Kaikki Tietoarkiston aineistot kuvaillaan suomen lisäksi englanniksi, jotta suomea puhumattomat asiakkaamme voivat halutessaan tilata kvantitatiivisen aineiston käännettynä. Näiden lisäksi autan sekalaisissa dokumentointihommissa.
2. Vuoden 2018 alusta opiskelun ohessa.
3. Tutustun useimpiin aineistoihin sen verran, että voin tehdä niille englanninkielisen kuvailun, mutta yksittäinen aineisto ei yleensä tule minulle samalla tavalla tutuksi kuin aineiston julkaisukuntoon prosessoivalle aineistonkäsittelijälle. Työni onkin samalla eräänlaista laadunvalvontaa, sillä englanninkielistä kuvailua tehtäessä suomenkielinen kuvailu ja aineisto täytyy käydä läpi.
4. Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) tutkimusaineistoja on aika mukava käntää, sillä kysymykset ovat ajankohtaisia ja mielenkiintoisia. Myös sellaiset aineistot jäävät mieleen, joiden kääntämisessä on erityisiä hankaluuksia. Usein aineistoissa olevia tavalla tai toisella kulttuurisidonnaisia elementtejä joutuu selittämään, ja käännettyjen aineistojen jatkokäytössä kannattaa aina huomioida datapakettiin kuuluva ”transnotes”-tekstitiedosto, johon on kommentoitu käytettyjä termejä ja käänös-ratkaisuja.

”Semmosia töitä jotka vaan tehdään”

Nopeasti sitä tottuu arjen pikku ylellisyyksiin työpaikalla: kahvitunnin alkaessa pannu on täynnä kahvia ja teevedet keitettynä. Niihin ei kiinnitä huomiota ennen kuin ne puuttuvat.

Syksyllä 2018 jouduttiin Tietoarkistossa aloittamaan uusi aikakausi, kun asiakas- ja tietopalvelusihteeri **Tarja Uotila** jäi eläkkeelle. Hän oli turvaamassa tietoarkistolaisten arjen sujumista arkiston ensimmäisestä vuodesta lähtien.

Tarja Uotila aloitti Tietoarkistossa monen muun tavoin harjoittelijana. Vuoden 1999 alussa aloittanut Tietoarkisto tarjosi valokuvien digitoimiskurssiin liittyvän harjoittelupaikan kirjastoalan ammatilliselle. Kolmen kuukauden pesti alkoi syyskuussa.

– Aloitin sillä, että skannasin ja tarkistin kyselylomakkeita. Mutta sitten työt liukuivat tuohon hallintopuolelle, kun kyselylomakkeet alkoivat tulla sähköisinä ja se homma loppui.

Työpaikan infran pyörittäjä

Osaavaa työntekijää ei päästetty pois, ja muutaman vuoden kuluttua Uotila vakinaistettiin. Aina löytyi uutta tekemistä Tietoarkiston tehtävien lisääntyessä.

Monenmoista auttamista ja opastamista on riittänyt, kun uusia työntekijöitä on tulut arkistoon.

– Kyllä ne yleensä käy kysymässä, oli aihe mikä hyvänsä, Uotila nauraa.

Hänelle ovat liukuneet henkilöstöhallinto, matkalaskut, osto- ja myyntilaskutus. Työn ohessa hän on ottanut tehtävät ja ohjelmistot haltuun.

– Matkalaskussakin on paljon sellaisia pieniä osia, jotka ei aukea ollenkaan selaiselle, jotka kerran kaksi vuodessa matkustaa. Jos siitä tulee rutiinia, niin eihän se silloin ole ongelma, mutta pari kertaa vuodessa matkustaville on apua, että toinen seisoo vieressä ja toinen tekee. Näin se menee – ja se on ollut mukavaakin hommaa, Uotila kertoo kangasalalaisella polveilevalla puheenparrella.

Tarja Uotila

Uotila kehuu erilaisten hallinnon ohjelmistojen kehittymistä, toisaalta kansainvälisen yhteistyön lisääntyminen on tuonut paljon uusia tehtäviä.

– Ostolaskuthan on rutiinia, mutta ne myyntilaskut. Niissä on omat komervenkkinsä, jotka ei ole mitään helppoja, esimerkiksi CESSDAa laskutettaessa. Ne lomakkeet jo on niin vaikeita, että pitää miettiä. Tarkistetaanhan ne vielä yliopiston laskutuksessa, mutta kyllä ne tietenkin täältä täytyy suht oikein lähteä. Kyllä mä oon tykännyt niitä tehdä, niin kuin työtäni yleensäkin.

”Hyvä henki täällä on aina ollut”

Tietoarkisto on kasvanut muutaman työntekijän ”perhepiiristä” yksiköksi, jossa työskentelee 16 vakituista ja rahoituksen salliessa lähes saman verran määräaikaista.

– Ja sehän on lisääntynyt valtavasti tämä vieraiden käynti, en muista, kävikö alussa paljon ketään. Onhan tässä juoksemista tarjottavien hankkimisessa. Mutta sehän on toisaalta taas kivaa lähteä kauppaan, ettei tarvitse istua paikallaan koko päivää.

Ei niin kiva tapaus työpaikan historiassa Uotilalle oli aikoinaan siirto omasta

huoneesta kolmen hengen huoneeseen. Hän kertoo kuitenkin vähitellen tykättyneensä yhteiseen huoneeseen eri työtehtäviä tekevien ihmisten kanssa. Kaiken kaikkiaan työpaikka on ollut hyvä.

”Kaiken kaikkiaan työpaikka on ollut hyvä.”

Eläkkeelle siirtyessään Uotila arvelee kipaavansa työkavereita, varhaisaamun kahvihetkiä ja lounaita pitkäaikaisten työkavereiden kanssa. Hän aikoo keskittyä lastenlapsiin ja puutarhanhoitoon.

– Aion kasvattaa omat syömiset kaikki itse. Ja on hienoa, ettei tarvi joka aamu lähteä autolla. Kulkeminen ja aamut syksyn pimeillä ei ole mukavia. Viime syksynä ajattelin, että nyt saa loppua. Keväällä ja kesällä se ei tulekaan mieleen, eläkkeelle jääminen, mutta syksyllä on toisin.

Tietoarkistot ylläpitävät vertailevan tutkimuksen aineistoja

Vertailevan tutkimuksen mahdollistaminen kansainvälisesti ja kansallisesti on tietoarkistotoiminnan ydintä. Tietoarkiston yhteistyöverkosto tarjoaa suomalaisille tutkijoille kansainvälisesti vertailevia aineistosarjoja, ja palveluportaali Ailassa on 68 kotimaista aineistosarjaa.

Ilman harmonisoituja, kattavasti kuvailtuja ja käyttökuntoisina ylläpidettyjä tutkimusaineistoja käsityksemme monista yhteiskunnallisista ja kulttuurisista ilmiöistä ja niiden kehitymisestä olisi puutteellinen. Tietoarkistossa on kotimaisia aineistosarjoja pääasiassa 2000-luvulta lähtien, vaikka jotkin sarjat ulottuvat kauemmas historiaan. Tietoarkisto on edelleen mukana myös kansainvälisten aineistosarjojen Suomen aineistojen keruu- ja käsittelyvaiheessa, vaikka englanninkielisten kokooma-aineistojen jakelu on nykyisin keskitetty ulkomaisille toimijoille.

Yhdysvalloissa kyselytutkimusten arkistointi on alkanut jo viime vuosisadan puolivälissä. Tästä varannosta ammentava, arkistoitua tutkimusdataa hyödyntävä, tunnettu esimerkki on Robert Putnamin *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community* (2000), jota voi pitää sosiaalisen pääoman tutkimuksen klassikkona. Jotkin Putnamin arkistolähteistä ovat peräisin 1950-luvulta. Hänen tutkimuksensa taulukoiden ja kuvioiden lähdeluettelosta saa käsityksen käytettyjen kyselyaineistojen monipuolisuudesta. Siinä on viittauksia muun muassa vaa- leja ja poliittisia mielipiteitä sekä elämän-

tapaa ja elinoloja käsittelevään kyselydataan. Hän on toki käyttänyt tutkimukseen myös erilaisia tilastolähteitä.

Euroopassakin ensimmäiset dataarkistot aloittivat toimintansa jo 1960- ja 1970-luvulla. Suomessa toimeen ryhdyttiin 1990-luvun päätyttyä, internettin aikakaudella, mikä helpotti toimintaa teknisesti ja viestinnällisesti. Haittapuolena on se, että vain hyvin harvojen arkitoitujen kyselytutkimussarjojen aineistot ulottuvat 1990-lukua kauemmas. Tietoarkiston aineistoluettelossa on yhteensä 68 aineistosarjaa, joista valtaosassa vanhimmat aineistot on kerätty 1990- tai vasta 2000-luvulla.

Aktiivinen käyttö ja Tietoarkisto pitävät aineiston kunnossa

Jos tätä vanhemman sarjan aineistoista on tehty aktiivisesti tutkimusta, tutkijat ovat joutuneet pitämään aineistot ajan tasalla ja datan käyttökuntoisena. Esimerkkejä kotimaisista pitkistä 1970- ja 1980-luvuille ulottuvista sarjoista ovat Puolueiden ajankohtaistutkimukset ja EVAn kansalliset asennetutkimukset. 1990-luvun alkupuolelta alkavia sarjoja ovat muun muassa EVAn EU-asennetutkimukset ja Maanpuolustuksen suunnittelukunnan tuottamat Turvallisuuspolitiikka- ja maanpuolustus- tutkimukset.

Joissakin sarjoissa kysymykset vaihtuvat vuosittain vaihtuvan teeman mukaan, eikä keruujankohkien välinen vertailtavuus ole ollut edes tavoitteena. Pitkissä sarjoissa on tästä huolimatta ehditty kerätä joiltakin vuosilta myös keskenään vertailukelpoista aineistoa tai jotkin muuttajat

voivat olla vertailukelpoisia, vaikka kokosisältö ei olisikaan.

Kansainvälisesti vertailevaa aineistoa verkosta

Aiemmin suomalaiset asiakkaat saivat Tietoarkiston kautta käyttöönsä myös kansainvälisiä englanninkielisiä vertailuaineistoja, kuten eurobarometreja, International Social Survey Programme (ISSP) - ja World Values Survey (WVS) -tutkimuksia. Aineistot kuvailtiin suomeksi, vaikka varsinainen datatiedosto oli englanninkielinen. Pyrkimyksenä oli tätä kautta lisätä kansainvälisten aineistojen käyttöä Suomessa. Tietoarkisto luopui palvelusta sen jälkeen, kun aineistot tulivat käyttäjien ladattaviksi kansainvälisissä verkkopalveluissa.

Tietoarkisto on kuitenkin mukana kahdessa kansainvälisessä tutkimusyhteistyöryhmässä keruun rahoittajana, kyselylomakkeen suomentajana ja aineiston käyttödatan tekijänä. International Social Survey Programme (ISSP) ja European Values Study (EVS) tuottavat molemmat sekä kansainvälisesti vertailevaa että eri ajankohtien välillä vertailevaa tutkimusdataa. EVS kerätään noin kymmenen vuoden välein mahdollisimman samanlaisin kysymyksin, jotta vertailtavuus ajankohkien välillä säilyy. Sen keruu on aloitettu jo 1980-luvulla, mutta vanhimmat Suomen aineistot eivät valitettavasti ole säilyneet käyttökuntoisina. ISSP:ssä kerättävän moduulin teema vaihtuu vuosittain. Suomi on ollut EVS:ssä / WVS:ssä mukana alusta lähtien, ISSP:ssä vuodesta 2000 lähtien.

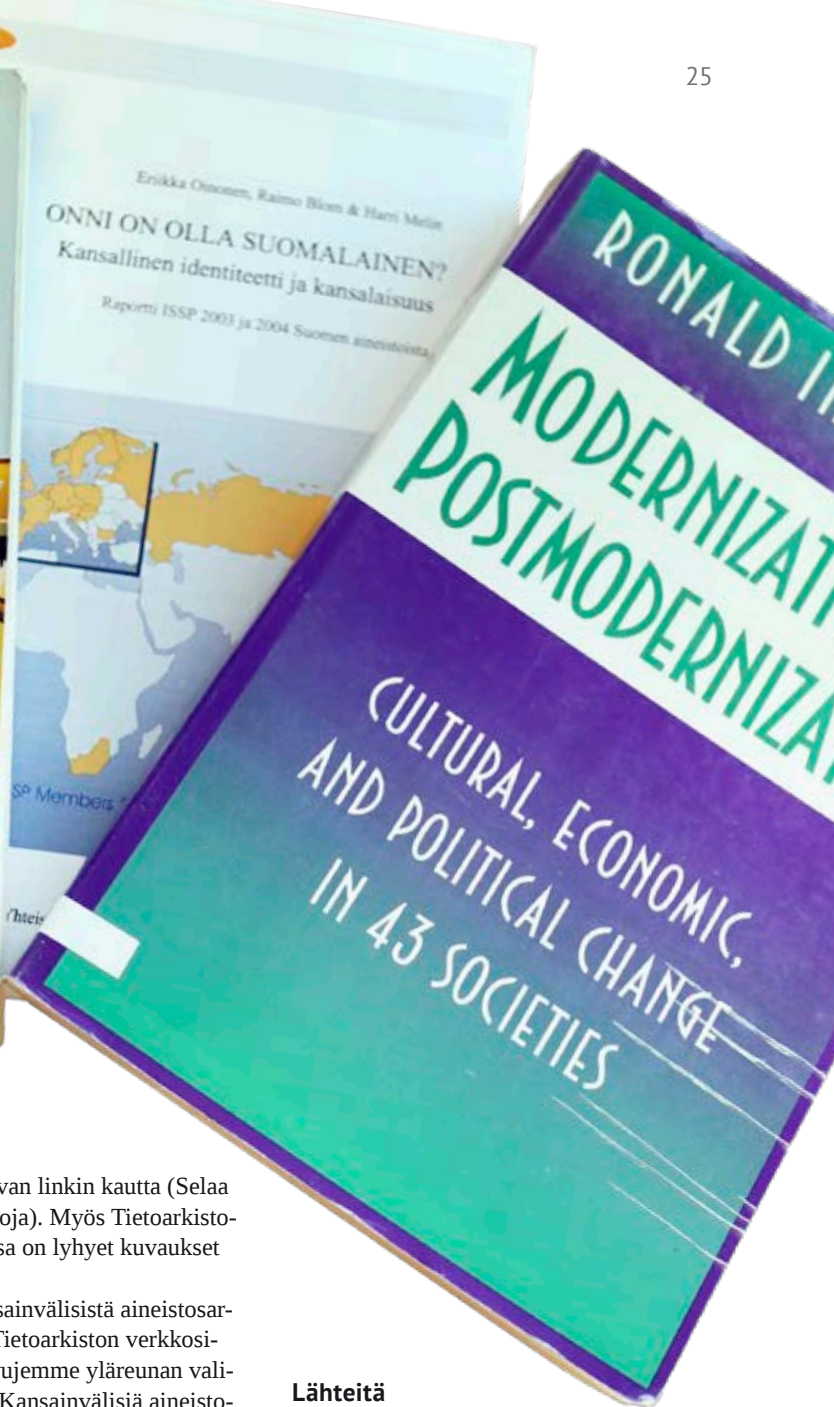
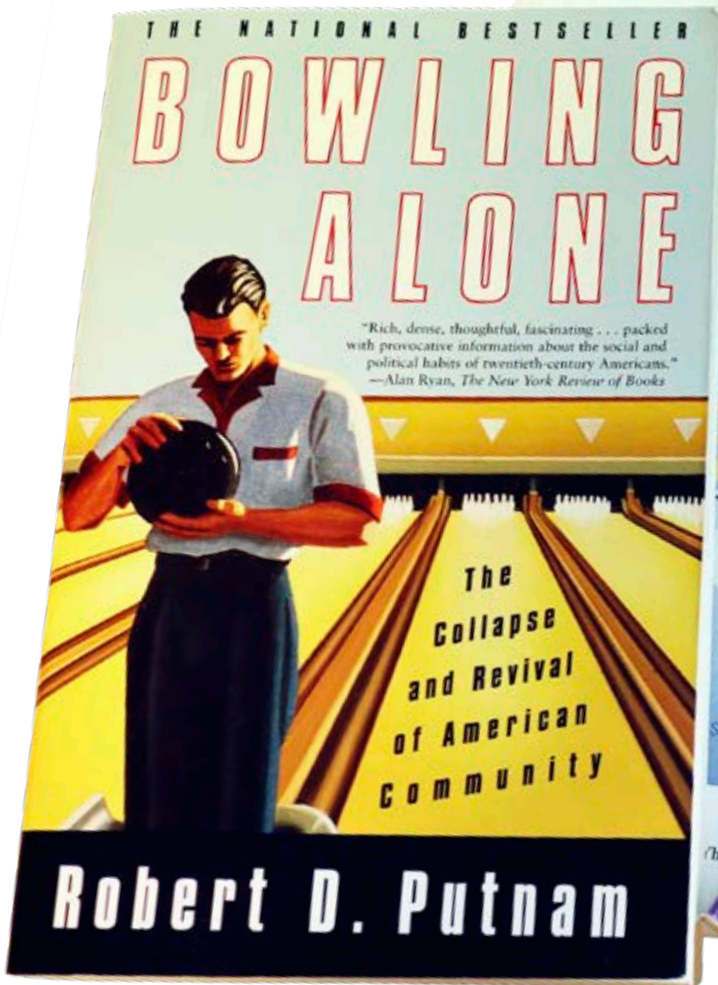
Molempien sarjojen suomenkieliset Suomen aineistot ovat saatavilla palvelu-

---

Tietoarkisto muodostaa aineistosarjan, kun arkistoon saadaan saman organisaation tai tutkijan samasta aihepiiristä toistuvasti keräämiä aineistoja.

---

portaali Ailasta. Suomen aineistoja pääsee selaamaan hakusivulta kuten kotimaisia sarjoja. EVS:n aineistot ovat samassa sarjassa World Values Surveyn kanssa. Uusin, vuonna 2019 julkaistava EVS-kysely on pääosin yhteneväinen World Values Surveyn uusimman aineiston kanssa.

Tietoarkisto on osallistunut myös vertailevan vaalitutkimuksen (CES:n) kansalliseen toteutukseen ja aineiston toimitamiseen kansainväliselle vaalitutkimuskonsortiolle. Suomen aineistot ovat saatavilla Eduskuntavaalitutkimusten sarjana (vuosilta 2003–2015).

Miten haet sarjoja tai vertailevaa aineistoa

Omaan tutkimusongelmaan soveltuvan vertailevan aineiston etsiminen on oikeastaan jo osa tutkimusprosessia. Tietoarkiston Aila-portaali tarjoaa siihen nyt helpotusta erilaisten hakuvaihtoehtojen avulla. Esimerkiksi kysymysteksteihin ja muutettiin pystyy kohdistamaan tarkennettuja hakuja.

Aineistoja pääsee nykyisin selaamaan sarjoittain palveluportaali Ailan hakusi-

vun alaosassa olevan linkin kautta (Selaa > Aineistojen sarjoja). Myös Tietoarkistolehden loppuosassa on lyhyet kuvaukset aineistosarjoista.

Lisätietoa kansainvälisistä aineistosarjoista on kerätty Tietoarkiston verkkosivulle. Navigoi sivujemme yläreunan valikosta Aineistot > Kansainvälisiä aineistosarjoja.

CESSDAn yhteisluettelo, ICPSR ja kansallisten data-arkistojen luettelot

Vertailevan tutkimuksen tekijän ei tarvitse eikä kannata tyytyä vain kansainvälisesti vertailevan tutkimuksen aineistosarjoihin. Tutkimusaineistoa voi etsiä myös esimerkiksi eurooppalaisten data-arkistojen yhteisluettelosta ja eurooppalaisten data-arkistojen omista luetteloista.

Lisäksi Tietoarkisto maksaa yhdysvaltalaisen ICPSR-data-arkiston Suomen jäsenmaksua, minkä vuoksi suomalaisista yliopistoista tulevat asiakkaat pystyvät lataamaan sen aineistoluettelosta dataa maksutta. ICPSR:n luettelossa on paljon yhdysvaltalaista mutta myös muita maailman maita käsittelevää aineistoa.

Lähteitä

- > Tietoarkiston palveluportaali Aila: services.fsd.uta.fi/catalogue/search
- > International Social Survey Programme: issp.org/
- > European Values Study: europeanvaluesstudy.eu/
- > CESSDAn luettelo: datacatalogue.cessda.eu/
- > CESSDAn jäsenet ja palveluntuottajat: www.cessda.eu/About/Consortium
- > ICPSR:n aineistot: www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/

Viimeisin European Values Study (EVS) Suomen aineiston keruu on tehty 2017–2018. Siitä on vastannut Taloustutkimus Oy. Tutkimuksen suomenkielinen aineisto tulee saataville palveluportaali Ailaan vuoden 2019 aikana.

ARKISTOINTI JA ANONYMISOINTI KANSAINVÄLISISSÄ TUTKIMUSHANKKEISSA

EduMAP-hanke tiennäyttäjänä

EduMAP-hankkeessa on tutkittu aikuiskasvatuksen roolia syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten elämässä Euroopan eri maissa. Hankkeessa kerätystä laajasta haastatteluaineistosta Tietoarkistoon on arkistoitu kymmenellä eri kielellä koulutushenkilöstön ja viranomaisen haastatteluja. Haastateltavien anonymiuden saavuttamiseksi tutkijat perehtyivät anonymisointiin Tietoarkiston opastuksella.

EU:n alueella ja Turkissa toteutetun EduMAP-hankkeen aineistojen arkistointiin vaikuttivat hankkeen rahoittajan Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelman rahoitusehdot. Niin kuin nykyisin kaikissa isoissa tutkimusohjelmissa, myös tässä oletuksena on tutkimusaineistojen ja julkaisujen avoimuus.

– Periaatteessa kaikki mitä niillä rahoilla tehdään, on avointa, mikä on äärimmäisen hienoa. Toki meidän hankkeessamme datan avoimeksi tekeminen ei voi olla ihan ideaalilla tasolla, koska kyse on aika arkaluonteisesta haastatteluaineistosta, hankkeen tutkija **Jaakko Hyttiä** kertoo.

Hankkeessa valittiin lopulta Tietoarkistoon arkistoitavaksi aineisto-otos koulutushenkilöstölle ja päättäjille tehdyistä haastatteluista. Niissä käsitellään orga-

nisaatioiden koulutusohjelmien sisältöjä, pedagogisia lähestymistapoja ja vaikuttavuutta sekä nuorten koulutukseen, elämänhallintaan ja aktiiviseen kansalaisuuteen liittyviä asioita. Haastateltaville luvattiin täysi anonymiteetti, minkä vuoksi tutkijat joutuivat perehtymään hyvin tarkasti anonymisoinnin toteuttamiseen.

Hankkeen kolmas haastateltu ryhmä oli eri syistä syrjäytymisvaarassa olevat 16–30-vuotiaat nuoret aikuiset, joiden joukossa oli muun muassa maahanmuuttajia. Näitä haastatteluja ei arkistoitu, koska anonymiuden varmistaminen olisi vaatinut paljon työtä ja tutkijat halusivat suojella haavoittuvassa asemassa olevia nuoria.

Arkistointi lisää tieteen luotettavuutta ja hyödyttää tutkijaa

Tutkija **Paula Kuusipalon** mukaan rahoittajaa on kiittäminen siitä, että laajassa hankkeessa osattiin tehdä arkistointia ja avoimuutta helpottavia valmisteluja.

– Hanke on mukana ORDP-pilotissa (Open Research Data Pilot), jossa vaatimuksena oli aineistohallintasuunnitelman lisäksi aineiston arkistointi jatkoyhteyttä varten. Niinpä olemme joutuneet kuvaamaan arkistointia monessa eri vaiheessa, mihin löytyi apua DMPTuulista ja Tietoarkiston Aineistohallinnan käsikirjasta.

– Kun miettii koko arkistointiprosessia, niin yllättävän paljon se työllistää. Luul-

tavasti olisimme osanneet toimia fiksummin, jos olisimme olleet tietoisia kaikista arkistointiin liittyvistä yksityiskohdista ihan alussa.

Hyttiä ja Kuusipalo kertovat, että vaatimus aineiston arkistoisesta on herättänyt tutkimusryhmän pohtimaan avoimuuden hyviä puolia tieteelliselle tutkimukselle.

– Kyllähän aineistojen arkistointi lisää olennaisesti tieteen luotettavuutta. Inho-realistisesti voisi kyseenalaistaa tutkimuksen tulokset, jos aineistoja ei avata eikä kukaan pysty todentamaan, mistä johtopäätökset on vedetty.

Hyttiä korostaa, että aineistojen arkistoinnista on hyötyä myös hankkeen tutkijoille.

– Ideaalitapauksessa tutkijan suurella vaivalla keräämä aineisto on hänen käytössään vielä hankkeen päätyttyäkin. Se helpottaa esimerkiksi tutkijan oman työuran suunnittelua. Ylipäätään tällaisissa hankkeissa on se tragedia, että tehdään ihan valtavasti työtä aineiston haalimiseen. Ja jos sitä ei arkistoida, sen jatkokäyttäminen on mahdotonta, sitten kun hankkeen rahat ja tutkijan työt loppuvat. Onneksi EduMAP-hankkeessa edes osa aineistoista päätettiin arkistoida.

Tuki ja ohjeistus auttavat anonymisointia

Euroopan yleisen tietosuojasetuksen myötä henkilötietojen käsittelyn

EDUMAP-TUTKIMUS- JA INNOVAATIOHANKE

- > Adult Education as a Means to Active Participatory Citizenship / Aikuiskasvatus, osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus
- > Toteutus: Tampereen yliopiston kasvatustieteiden yksikkö
- > Kesto: 1.2.2016–31.1.2019
- > Rahoitus: EU-komission Horisontti 2020 tutkimus- ja innovaatio-ohjelma / hanke 693388, www.uta.fi/edumap

- > EduMAP-hankkeessa tehdyistä koulutushenkilöstön ja viranomaisten haastatteluista on Tietoarkistoon tallennettu jatkoyhteyttä varten edustava otos aineistoja kymmenestä Euroopan maasta kunkin omalla kielellä: Suomi, Yhdistynyt kuningaskunta, Turkki, Espanja, Romania, Latvia, Unkari, Kreikka, Saksa ja Viro.

Tutkijat Jaakko Hyytiä ja Paula Kuusipalo näkevät tutkimusaineistojen arkistoinnin helpottavan myös tutkijan oman työuran suunnittelua, koska suurella vaivalla kerätyt aineistot ovat käytettävissä hankkeen loppumisen jälkeenkin.

ehdot ovat tiukentuneet, mikä kasvattaa anonymisoinnin osaamisen merkitystä. EduMAP-aineistojen arkistointia helpottaakseen Tietoarkisto järjesti webinarin laadullisen aineiston anonymisoinnista hankkeen tutkijoille ympäri Eurooppaa.

– Huomasimme, että ihmiset puhuvat hyvin eri tavoilla. Osa puhuu niin yleisellä tasolla, ettei heiltä tarvitse poistaa muuta kuin haastateltavan nimi ja paikka. Mutta sitten on ihmisiä, joiden puhe on tavallaan sellaista 'namedroppailua', että käytetään nimiä ja kerrotaan kaikki työkavereista ja niidenkin työkavereista.

– Ne ovat haastavia! Hyytiä huokaisee. Mutta hän koki, että kaikki anonymisointitoimet eivät suinkaan olleet vaikeita.

– Helpointahan on poistaa suorat tunnistetiedot tai selkeät epäsuoratkin tunnistet, kuten missä joku henkilö asuu tai työskentelee ja vastaavat. VALMA oli yksi meidän kolmesta tutkitusta hyvästä käytännöstä Suomessa, ja se oli anonymisoinnin kannalta helpoin, koska sitä tarjotaan niin kattavasti ympäri Suomea.

– Mutta kyllä meilläkin tuli vastaan tilanne, että henkilö olisi kontekstin kautta

tunnistettavissa, koska tutkittava kohdejoukko oli tosi pieni. Ja kun vielä rajattiin niihin, jotka työskentelevät kyseisessä ohjelmassa, tässä tapauksessa viisi henkilöä, niin se alkoi olla ongelmallisen pieni porukka, Hyytiä kuvaa hankalaksi osoittautunutta tilannetta.

Tietoarkiston ohjeissa annettiinkin neuvoja tämänkaltaisten tilanteiden varalle. Kun yksilöitävän ryhmän koko on pieni, täytyy pohtia anonymisointikeinoja, jotka ikään kuin laajentavat mahdollisten vastaajien joukkoa suuremmaksi. Esimerkiksi tässä aineistossa päädyttiin anonymisimaan oppilaitosten nimet, jolloin haastateltava saattoi kuulua minkä tahansa Suomen ammatillisen oppilaitoksen henkilökuntaan.

Pohdittaessa vastaajien tunnistettavuutta on hyvä pohtia, mitä tietoja heistä löytyy muista lähteistä, eritoten internetistä. Työpaikan henkilökunnan tiedot, LinkedInin työ- ja koulutushistoria sekä julkiset some-profiilit saattavat paljastaa ihmisistä yksityiskohtaisia ja kattavia tietoja. Mahdolliset yhtymäkohdat niihin täytyy anonymisoinnissa poistaa.

Tekemällä oppii – myös anonymisoinnin

Tutkijat kokivat, että haastattelutekstien muokkaaminen arkistointia varten helpotui työn edetessä.

– Voisi kiteyttää niin, että monille on tullut tässä sellainen ahaa-elämys, että anonymisointi on luonnollinen osa tekemistä ja osaamista. Yrityksen ja erehdyksen kautta on opittu ylipäättään järjestelmällinen ote asiaan, Jaakko Hyytiä kuvaa tutkijoiden kokemuksiä.

Kun tutkija aloittaa laajan haastatteluaineiston käsittelyn, erilaiset tukikeinot ovat tarpeen, jotta prosessi lähtee sujumaan.

– Kaikenlaiset tsekkaus- ja vinkkilistat ovat hyviä, koska anonymisointi liittyy hyvin työntäyteiseen vaiheeseen tutkimuksessa. Sitä tehdään samanaikaisesti haastattelujen litteroinnin ja raakakirjoittamisen kanssa, luettelee Paula Kuusipalo.

EduMAP-hankkeen tutkijat eri puolilla Eurooppaa saivat anonymisointiin apua Tietoarkiston englanniksi julkaistusta Aineistonhallinnan käsikirjasta.

Mari Kleemola kansainvälisen CoreTrustSealin hallitukseen

Tietoarkiston kehittämispäällikkö Mari Kleemola on CoreTrustSeal (CTS) -organisaation hallituksen jäsen ja toimii sen sihteerinä vuosina 2018–2021. CTS:n hallitukseen kuuluu 12 henkilöä, jotka edustavat eri alojen data-arkistojen ja eri puolilta maailmaa.

Yhteiskuntatieteelliselle tietoaarkistolle CTS-sertifikaatti myönnettiin elokuussa 2017 ensimmäisten joukossa koko maailmassa. Sertifikaatti on voimassa 2017–2019. CoreTrustSeal (CTS) on sähköisiä aineistoja säilyttävien organisaatioiden luotettavuudesta kertova maailmanlaajuinen sertifikaatiojärjestelmä. CTS-sertifikaatti kattaa sähköisten aineistojen säilyttämisen kaikki vaiheet aina aineistojen vastaanottamisesta niiden pitkäaikais-säilyttämiseen sekä edelleen jakamiseen.

> www.coretrustseal.org/

Tietoarkistolle uudet verkkosivut lokakuussa 2018

Tietoarkiston verkkosivu-uudistuksen tavoitteena oli palvelujen parempi saavutettavuus ja sivuston skaalautuminen mobiiliin ja muille näytöille. Tietoarkiston eri asiakasryhmät – tutkijat, opiskelijat, opettajat ja ra-

hoittajat – voivat löytää heille kohdistetut palvelut helposti heti etusivulta. Sivuston navigointia on selkeytetty, ja sen lisäksi eri osioiden pääsivujen nostot ja listaukset helpottavat laajan sisällön selaamista ja oikean tiedon löytämistä. Verkkosivujen visuaalinen ilme on entistä värikkäämpi ja tavoitteena on lisätä erilaisia palveluja lähivuosina.

> www.fsd.uta.fi/fi/

CESSDAn aineistoluettelo uudistui

CESSDAn uusi aineistoluettelo julkaistiin marraskuussa 2018. Tietoarkisto oli aktiivisesti mukana uuden CESSDAn katalogin suunnittelussa ja toteutuksessa. Terminologi-kielenkääntäjä Taina Jääskeläinen ja tietoaarkkitehti Katja Moilanen toivat katalogityöhön asiantuntemuksensa käyttäjän näkökulmasta. Sovelluskehittäjä Toni Sissala puolestaan antoi työpanostaan tekniseen toteutukseen. Aktiivisen osallistumisen siivittämänä Tietoarkiston aineistojen kuvailut ovat olleet uudistuneessa CESSDAn katalogissa alusta asti.

CESSDAn katalogi tarjoaa kootun pääsyn CESSDA-arkistojen aineistojen tietoihin. Yhteiseurooppalaisen katalogin ansioista myös Tietoarkistoon arkistoidut aineis-

tot saavat lisää kansainvälistä näkyvyyttä. Uudistettu CESSDAn katalogi tulee jatkosakin kehittymään. Katalogin aineistomäärä kasvaa, kun aineistoluetteloon saadaan koko ajan mukaan lisää CESSDA-arkistojen. Lisäksi katalogiin on jo suunnitteilla uusia tietosäilytys- ja toiminnallisuksia.

> www.cessda.eu/

EDDI-konferenssi Tampereella joulukuussa 2019 (11th Annual European DDI User Conference)

Eurooppalainen DDI-käyttäjien konferenssi järjestetään 3.–4.12.2019 Tampereella Tietoarkiston ja Tilastokeskuksen yhteistyönä. DDI on yhteiskuntatieteellisen tutkimusdatan kuvailuun käytetty metadataformaatti. Sen avulla voi myös toteuttaa tilastovirustojen käyttämää GSIM-mallia. Konferenssiin odotetaan noin yhdeksääkymmentä metadata-asiantuntijaa pääosin Euroopasta.

> www.ddialliance.org/

DATARUUTU: Suomalaisten demokratiakäsityksiä ja yhteiskunnallisia mielipiteitä 2017

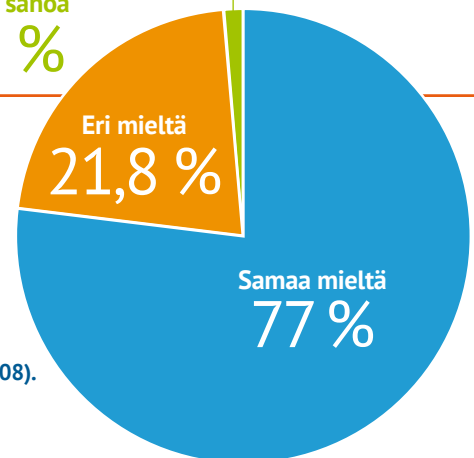
Niin sanotut verkkotrollit, häiriköinti ja propagandan levittäminen internet-keskusteluissa ja valheelliset uutiset ovat vakava uhka suomalaiselle demokratialle (%)

> Lähde: Borg, Sami (Tampereen yliopisto): Suomalaisten demokratiakäsityksiä ja yhteiskunnallisia mielipiteitä 2017 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 1.0 (2018-06-08). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3192

En osaa sanoa
1,2 %

Eri mieltä
21,8 %

Samaa mieltä
77 %

Eija Savolainen

SAMI BORG

dosentti
yliopistonlehtori
Tampereen yliopisto

Asiantuntemus perustuu yhteistyöhön

Rekrytoiduin mukaan Yhteiskuntatieteellisen tietoariston suunnitteluun ja käynnistämiseen vuoden 1997 loppupuolella. Asiaa edelsivät Suomen Akatemian tietoaristotyöryhmän esitys silloiselle opetusministeriölle (OPM) uuden valtakunnallisen yksikön perustamisesta sekä OPM:n päätös yksikön perustamisesta ja sijainnista. Tampereen yliopisto valikoitui sijoituspaikaksi muun muassa vahvan yhteiskuntatieteellisen profiilinsa ansiosta.

Toimittuani hankkeen valmistelijana noin vuoden hain johtajan pestiä ja tulin valituksi. Vuoden 1998 isot tehtäväni olivat yleissuunnittelun lisäksi vastaaviin yksiköihin tutustuminen ulkomailla, työntekijöiden rekrytoinnin valmistelu ja tilojen suunnittelu. Laitehankintoihin ja IT-asiantuntijoiden palkkaamiseen saatiin onneksi neuvoja ja tukea yliopiston tietokonekeskukselta. Toiminnot pääsimme aloittamaan kutakuinkin vuoden 1999 alussa. Nyt ymmärrän, että yliopistouralla on oikeastaan aika poikkeuksellista päästä rakentamaan yhdessä mainioiden kollegojen kanssa jotakin kokonaan uutta yksikköä ja palveluja. Tekemällä oppii.

OPM teki viisaasti, kun se ymmärsi perustaa Tietoariston laajimman esitetyn mallin eli kymmenen päätoimisen ja vakinaisen työntekijän mukaan. Vasta toiminnan käynnistyttyä selvisi täsmällisemmin, kuinka monialaista asiantuntemusta tietoaristotyössä todella tarvitaan. Pääsimme heti aktiivisesti mukaan alan kansainvälisiin verkostoihin. Ne olivat ainoa kunnan mahdollisuus alan asiantuntemuksen nopeaan kartuttamiseen. Toiminnan alkuvuosina silloiset yliopiston budjetoitkäytännöt mahdollistivat myös kehityshankkeiden käynnistämisen. Esimerkiksi Menetelmäopetuksen tietovaranto rahoitettiin käytännössä perusrahoituksen säästöillä, jotka siirtyivät vielä 2000-luvun alussa yksiköiden budjettiin seuraavalle vuodelle.

Kun siirtovaramenettelystä luovuttiin, hankerahoitusta piti yleensä hakea ministeriöltä osana yliopiston kaikkien muiden hankkeiden listaa. Silloin oli olennaista päästä ensin mahdollisimman korkealle yliopiston hankelistalla. Toimintamme hyödytti kaikkia Suomen yliopistoja eikä nimenomaan kotiyliopistoamme, ja siksi yliopisto ei yleensä priorisoinut hankkeitamme kovin korkealle. Jäimme aika pitkään ilman kehittämisvaroja.

Rahoitustilanne kuitenkin muuttui ratkaisevasti 2000-luvun lopulta alkaen. Silloin Euroopan tutkimusalueen maat sitoutuivat niin sanotussa ESFRI-prosessissa eurooppalaisten tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseen. Syntyivät tutkimusinfrastruktuurien eurooppalaiset ja kansalliset tiekartat, joiden pohjalta kansalliset tutkimusrahoittajat ryhtyivät jakamaan rahoitusta tutkimusinfrastruktuureille.

Kärkihankkeiksi valikoitui monia pitkään toimineita palveluja, kuten Euroopan tasolla yhteiskuntatieteellisten data-arkistojen CESSDA sekä Suomessa kansallinen Tietoaristo. Suomessa rahoitusmuoto tunnetaan Suomen Akatemian FIRI-rahoituksena. Tietoaristo on kyennyt kehittämään kuluvalle vuosikymmenellä merkittävästi palvelujaan FIRI-rahoituksella. Näkyvimpiä FIRI-rahoitusta saaneita palveluja ovat Aila-portaali ja Aineistonhallinnan käsikirja, ja listaa voisi jatkaa pitkäksi. Uudistukset ovat lisänneet merkittävästi yksikön palvelujen käyttöä.

Lähdin pari vuotta sitten Tietoaristosta takaisin tutkimuksen pariin luottavaisin mielin. Yksikön toiminta on parhaissa käsissä, palvelukonseptit pelaavat ja FSD on kansainvälisesti arvostettu yhteistyökumppani. Tietoaristo on kasvanut asiantuntijayhteisönä, jossa yksilöillä on ollut tilaa oppia. Kiitokset kaikille yksikön työntekijöille ja matkaa tukeneille. Lämpimät onnittelut kaksikymppiselle!

Aineiston saatavuus

Arkistoituja aineistoja voi käyttää pääosin tutkimukseen, opiskeluun ja opetukseen. Joitakin aineistoja voi saada käyttöönsä vain erillisellä luvalla.

Tutkimuksella tarkoitamme yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tai niihin rinnastettavissa organisaatioissa tehtävää työtä, jossa etsitään vastauksia asetettuihin kysymyksiin oman oppiaineen metodeja soveltaen ja aineistoa systemaattisesti analysoiden. Opetus on yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai niihin rinnastettavassa organisaatiossa annettavaa oppiaineen tai menetelmien koulutusta. Opiskelulla tarkoitamme yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai niihin rinnastettavassa organisaatiossa opettajan johdolla suoritettavia opintoja.

Aila tukeutuu Haka-käyttäjätunnistusjärjestelmään. Suomalaisten korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten henkilökunta sekä korkeakouluopiskelijat voivat kirjautua Ailan käyttäjiksi omilla käyttäjätunnuksillaan. Muut asiakkaat hakevat Ailan käyttäjätunnusta Tietoarkiston asiakaspalvelusta.

Ohjeita opiskelijoille

Opiskelijat voivat ladata aineistoja Ailasta harjoitus-, seminaari- ja opinnäytetöihinsä rekisteröidyttyään Tietoarkiston asiakkaaksi. Opiskeluun voi suoraan ladata vain aineistoja, joiden saatavuustiedoiksi kerrotaan aineistokuvauksessa joko *Aineisto on vapaasti käytettävissä (A)* tai *Aineisto on käytettävissä tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun (B)*. Aineistojen käyttörajoitukset ja käyttöehdot on

syitä tarkistaa huolella! Opiskelijoiden kannattaa tutustua myös Menetelmäopetuksen tietovarantoon.

Tiedostoformaatit

90 prosenttia Ailasta ladattavien kvantitatiivisten aineistojen datatiedostoista on saatavissa SPSS Portable -formaatin ohella csv-muodossa. Lähiainoina kaikki kvantitatiiviset aineistot ovat saatavilla kummassakin formaatissa.

Aineiston säilyttäminen ja hävittäminen

Aineiston säilyttämisessä ja käytössä on huolehdittava riittävästä tietoturvallisuudesta ja niiden henkilöiden ja tahojen yksityisyyden suojasta, joita koskevia tietoja aineisto mahdollisesti sisältää. Aineisto ei saa olla ulkopuolisten ulottuvilla. Mahdollisia aineistokohtaisia käyttörajoituksia on aina noudatettava.

Aineistoa saa käyttää ainoastaan ilmoitetun käyttötarkoituksen mukaisesti. Jos aineistoa halutaan käyttää muihin tarkoituksiin, pitää uutta käyttö lupaa pyytää Tietoarkiston asiakaspalvelusta. Käyttötarkoituksen päätyttyä aineisto on hävitettävä.

Käyttöehtojen sitovuus

Aineiston käyttö lupa on henkilökohtainen. Tietoarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan asiakastili ja ilmoittaa käyttöehtojen rikkomisesta asiakkaan taustaan organisaatioon ja tutkimusrahoittajalle.

Aineistoon viittaaminen

Tietoarkistoon arkistoituihin tutkimusaineistoon on viitattava kaikissa esityksissä ja julkaisuissa, joissa aineistoa tai sen osaa käytetään. Viittaamisen helpottamiseksi Tietoarkisto antaa kaikille arkistoimilleen aineistoille malliviittaustiedon, joka julkaistaan aineiston kuvailussa, koodikirjassa ja aineisto-oppaassa.

Aineistoja muista data-arkistoista

Tietoarkisto on eurooppalaisen tutkimusinfrastruktuurikonsortion CESSDA ERICin kansallinen palveluntuottaja ja jäsen suuressa yhdysvaltalaisessa data-arkistossa ICPSR:ssä sekä data-arkistojen maailmanlaajuisessa järjestössä IFDOssa. Yhteistyösopimusten kautta suomalaisten tutkijoiden ja opiskelijoiden käytettävissä on runsaasti tutkimusaineistoja ympäri maailmaa.

Aineistojen tilauskäytännöt vaihtelevat eri maiden data-arkistoissa. Perussääntönä on, että asiakas rekisteröityy suoraan niiden omiin palveluihin (esim. UK Data Service, Saksan GESIS). Suomalaisten yliopistojen tutkijat ja opiskelijat voivat ladata käyttöönsä tutkimusaineistoja myös ICPSR:n verkkopalvelusta.

Lisätiedot

- > services.fsd.uta.fi/
- > www.fsd.uta.fi/fi/aineistot/index.html
- > asiakaspalvelu.fsd@uta.fi

Aineiston lataaminen

PALVELUPORTAALI AILASSA VOI SELATA AINEISTOLUETTELOA SEKÄ HAKEA JA LADATA AINEISTOJA NOPEASTI JA MAKSUTTA.

Aila

Tietoarkistoon tallennetut aineistot ovat rekisteröityneiden asiakkaiden saatavilla käyttöehtojen mukaisesti. **Ailassa on myös vapaasti käytettäviä aineistoja.**

Aineistot ladataan yksitellen aineistokuvailusivulta. Latauksen yhteydessä täytetään käyttö lupahakemus, johon kirjataan käyttötarkoitus, hankkeen tai tutkimuksen nimi ja lyhyt kuvaus sekä mahdollinen rahoittaja. Lataamalla aineiston asiakas sitoutuu noudattamaan käyttöehtoja.

Aineistoluettelo

Tietoarkiston aineistovarannossa on noin 1500 tutkimusaineistoa, joista osa odottaa vielä käsittelyä.

Ajantasainen aineistoluettelo Ailassa:
services.fsd.uta.fi/catalogue/

Kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset aineistot

Ailassa on yli 1200 kvantitatiivista ja noin 200 kvalitatiivista tutkimusaineistoa. Niistä valtaosa kuuluu joko kotimaiseen tai kansainväliseen sarjaan. Tietoarkistosta on saatavana kansainvälisten sarjojen Suomen aineistoja.

KANSAINVÄLISET SARJAT

ESS (European Social Survey) (8)

European Social Survey on joka toinen vuosi koottava kansainvälinen kyselytutkimus. Mukana on yli 30 maata. ESS:n ensimmäinen kierros toteutettiin vuosina 2002–2003. Hankkeen aineistot koostuvat joka kierroksella koottavasta ydinmoduulista ja vaihtuvista moduuleista. Tutkimusten avulla on mahdollista seurata mielipiteiden ja elämäntilanteiden muutosta ja jatkuvuutta useilla eri aihe-alueilla. Samanlaisina toistuvat kysymykset koskevat muun muassa tiedotusvälineitä ja luottamusta, poliittisia mielipiteitä ja osallistumista, hallintoa ja tehokkuutta, moraalisia, poliittisia ja sosiaalisia arvoja, sosiaalista syrjintää, kansallista, etnistä ja uskonnollista sitoutuneisuutta, hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, sosiaalisia verkostoja sekä väestöllisiä ja sosiaalis-taloudellisia tekijöitä.

EVS (European Values Study) ja WVS (World Values Survey) (4)

European Values Study ja World Values Survey -aineistoja on kerätty useissa aalloissa 1980-luvulta alkaen. Niissä on suurelta osin yhtenevää kyselyin kartoitettu eri maiden kansalaisten elämäntilanteita sekä yhteiskunnallisia, poliittisia, sosiaalisia, moraalisia ja uskonnollisia arvoja.

ISSP (International Social Survey Programme) (18)

ISSP on yhteiskuntatieteellinen vertailututkimusohjelma, joka käynnistyi vuonna 1985. Nyt mukana on 43 maata. Seurantatutkimustiedon lisäksi vuosittain kerättävät aineistot tarjoavat poikkileikkaustietoa ajankohtaisista ja teemoiltaan vaihtuvista yhteiskunnallisista ilmiöistä. Teemoina ovat olleet muun muassa valtion tehtävät, elinolosuhteet, perhe ja sukupuoliroolit, työorientaatiot, uskonto, kansallinen identiteetti, kansalaisosallistuminen, ympäristö sekä vapaa-aika ja urheilu. ISSP:n suomalaiset jäsenorganisaatiot ovat Tietoarkisto, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekunta ja Tilastokeskuksen haastattelu- ja tutkimuspalvelut -yksikkö.

KOTIMAISET SARJAT

Alkoholijuomien tilastoimaton kulutus (8)

Tutkimussarjassa kartoitetaan, kuinka paljon suomalaiset kuluttavat kotivalmisteisia, salakuljetettuja ja ulkomailta tuotuja alkoholijuomia sekä spritiä. Aineistoja on arkistoitu vuosilta 1995–2002.

Diakoniabarometrit (4)

Diakoniabarometrien pysyviä teemoja ovat olleet mm. diakoniatyön sisällöt, painopisteet, resurssit ja yhteistyösuhteet sekä diakoniatyöntekijöiden työnkuva. Barometreja ovat olleet toteuttamassa mm. Diakonian tutkimuksen seura ja Diakoniatyöntekijöiden liitto. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistoja vuodesta 2009.

Elektronisten aineistojen käyttäjäkyselyt (12)

FinElib – Kansallinen elektroninen kirjasto toteuttaa säännöllisesti suomalaisille yliopis-

toille, ammattikorkeakouluille, tutkimuslaitoksille ja yleisille kirjastoille suunnattuja kyselyjä. Niillä on selvitetty minkä tyyppisiä elektronisia aineistoja ja julkaisuja opiskelijat, tutkijat ja muut kirjastojen asiakkaat tarvitsevat ja miten he käyttävät e-aineistoja. FinElibin käyttäjäkyselyitä koottiin vuosina 1998–2011.

Energia-asennetutkimukset 1983–2011 (28)

Suomalaisten energia-asenteita kartoittava tutkimussarja käynnistyi vuonna 1983. Vertailukelpoiset kyselyaineistot mahdollistavat suomalaisten energiapolitiikkaa ja energia-asioita koskevien kannanottojen, mielipiteiden, uskomusten, arvostusten ja tietojen yksityiskohtaisen empiirisen analyysin ja systemaattisen seurannan. Tutkimukset toteutti Yhdyskuntatutkimus ja toimeksiantajina olivat Fortum (vuoteen 1998 asti Imatran Voima) ja Teollisuuden Voima. Tutkimustuloksista on vuodesta 2004 alkaen tiedottanut Energiateollisuus ry.

Energia-asenteet (5)

Vuonna 2012 käynnistetyn sarjan aineistoissa tarkastellaan suomalaisten asennoitumista energiapolitiittisiin kysymyksiin. Vuosittaiset tutkimukset selvittävät suomalaisten energiantuotantoon liittyviä käsityksiä, mielipiteitä ja uskomuksia. Sarjan tutkimuksia teettää ja tulosten tiedottamisesta vastaa Energiateollisuus ry. Samoja aihepiirejä on osittain samoin kysymyksiin tarkasteltu aiemmin Energia-asennetutkimukset 1983–2011-sarjassa.

EVA:n EU-asennetutkimukset (16)

Elinkeinoelämän valtuuskunnan EVA:n vuonna 1992 aloittamassa tutkimussarjassa seurattiin suomalaisten integraatioajattelun muutoksia. Tutkimuksissa selvitettiin suomalaisten mielipiteitä muun muassa maamme EU-jäsenyydestä, Euroopan unionin tulevaisuudesta ja laajentumisesta, Euroopan talous- ja rahapolitiikasta, EMU:sta, europarlamentista, maamme turvallisuuspolitiikasta, EU-tuista ja Euroopan yhdentymisestä yleensä.

EVA:n kansalliset asennetutkimukset (20)

EVA:n kansallisia asennetutkimuksia kerättiin vuodesta 1984 alkaen. Tutkimussarjalla mitattiin ja eriteltiin kansalaisten kokemuksia yhteiskunnan toimivuudesta ja sen eri sektoreista. Kussakin aineistossa on sekä ajankohtaisia että toistuvia teemoja. Käsitellyt aiheita ovat muun muassa demokratia, markkinatalous, hyvinvointi, ympäristö, yhteiskunta ja politiikka, Suomen kansainvälinen asema, lama, taloudellinen kasvu, suomalaisten identiteetti ja suomalaisten suhtautuminen tulevaisuuteen.

Gallup Ecclesiastica (5)

Kirkon tutkimuskeskuksen toimeksiannosta kerätty Gallup Ecclesiastica -sarja tutkii koko suomalaisen aikuisväestön uskonnollisuutta, suhdetta kirkkoon sekä seurakunnalliseen toimintaan osallistumista neljän vuoden välein. Tietoarkistoon on arkistoitu sarjan tutkimukset vuodesta 1995 alkaen.

Hyvinvointitutkimukset (4)

Kelan ja Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitok-

sen tutkimushankkeessa on kartoitettu aikuisväestön kokemuksia ja mielipiteitä hyvinvoinnista, sosiaalipolitiikasta ja sosiaaliturvasta. Tutkimuksissa on selvitetty vastaajien työmarkkina-asemaa, työttömyyskokemuksien, terveydentilaa, asu- ja elintilannetta, sosiaalietuuksia, toimeentuloa sekä yleensä elintasoja. Aineistoja on arkistoitu vuosilta 1995, 1996, 1998 ja 2000.

Itä-Suomen nuorisopuntari (3)

Itä-Suomen nuorisopuntari kartoittaa 15–25-vuotiaiden itäsuomalaisten nuorten hyvinvointia, arvoja ja asenteita. Kyselyn teemoja ovat olleet muiden muassa koulutus, asuminen, työ, kansainvälisyys ja palveluiden käyttö. Mikkelin ammattikorkeakoulu on toteuttanut kyselyjä vuodesta 2010 alkaen.

Julkiseen työnvälitykseen ilmoitettujen avointen työpaikkojen rekisteriaineisto (15)

Työ- ja elinkeinoministeriön kokoama rekisteriaineisto (ns. vakanssidata) sisältää vuosittaisia tietoja avoimista työpaikoista, niitä tarjoavista työnantajista sekä työpaikkojen täyttöprosesseista. Sarjaan kuuluu myös työ- ja elinkeinotoimistojen kokonaisaineistoja, jotka sisältävät avointen työpaikkojen lisäksi tietoja työvoimasta, työttömyydestä ja tukitoimenpiteistä. Ministeriö tuottaa uudet aineistot vuosittain.

Julkisten hankintojen ilmoitustilastoaineistot (11)

Työ- ja elinkeinoministeriön julkisten hankintojen ilmoitustilastoaineistot sisältävät HILMA-hankintailmoitusjärjestelmässä julkaistuja tietoja. Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja, joita esimerkiksi valtio, kunnat sekä valtion liikelaitokset tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta. Tietoarkistoon on arkistoitu sarjan aineistoja vuodesta 2007 lähtien.

Kandipalaute (4)

Kandipalaute on valtakunnallinen opiskelija-palautekysely, joka kartoittaa opiskelijoiden tyytyväisyyttä yliopistoonsa, opintojen sujuvuutta sekä sosiaalista elämää, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Kyselyn kohderyhmänä ovat opiskelijat, jotka ovat suorittaneet kandidaatin tutkintoon kuuluvat opinnot tai kolme vuotta yliopisto-opintoja alalla, jolla kandidaatin tutkintoa ei tehdä. Kyselyn koordinoinnista vastaa Suomen yliopistot UNIFI ry. Kandipalaute-kyselyä on kerätty vuodesta 2013.

Kansalliset eduskuntavaalitutkimukset (6)

Kansalliset eduskuntavaalitutkimukset ovat vaalien jälkeen kerättäviä, kaikenikäisiin äänioikeutettuihin kohdistuvia, laajoja kyselytutkimuksia. Tutkimusaineistoja on kerätty säännöllisesti vuoden 2003 vaalien jälkeen vaalitutkimuskonsortion toimesta. Käynti- ja kirjekyselyinä kerättävät aineistot sisältävät sekä pysyviä teemoja että vaihtuvia ajankohtaisia aihepiirejä. Kyselyjen teemoja ovat muun muassa poliittinen osallistuminen, poliittiset asenteet, puolueiden kannatus, ehdokas- ja puoluevalinta, äänestysaktiivisuus, edustusperiaatteet, vaalikampanja ja vaalirahoitus. Tutkimuksia ovat rahoittaneet muun muassa oikeusministeriö ja opetusministeriö. FNESdta-

portaali tarjoaa uuden työkalun näiden aineistojen muuttajien käyttämiseen.

Kaupunkipalvelututkimukset (9)

Kaupunkipalvelututkimuksia on tehty vuodesta 1983. Aluksi aineistoista vastasi Suomen Kaupunkiliitto, sittemmin Efektia ja Efeko (nykyään FCG Finnish Consulting Group). Kyselytutkimusten pääpaino on asukkaiden kuntapalveluja ja hallintoa koskevien mielipiteiden selvittämisessä. Aineistot ovat suurimmalta osalta vertailukelpoisia keskenään.

Kehitysyhteistyötutkimukset (18)

Ulkoministeriön teettämässä mielipidetiedusteluissa on kartoitettu kehitysyhteistyön tiedontarvetta ja kansalaisten asennoitumista kehitysyhteistyöhön. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistoja vuodesta 1997.

Kirjastojen kansallinen käyttäjäkysely (12)

Kirjastosektoreiden yhteinen käyttäjäkysely kerää tietoa kirjastopalvelujen käytöstä, asiakastytyväisyydestä ja vaikuttavuudesta. Kysely on suunnattu yleisten kirjastojen sekä korkeakoulu- ja erikoiskirjastojen asiakkaille ja se mahdollistaa vertailun sekä kirjastosektorien sisällä että välillä.

Kirkkomonitorit (4)

Kirkon tutkimuskeskuksen Kirkkomonitorit tarkastelevat mannersuomalaisten uskonnollisuutta, uskomuksia, asenteita ja suhdetta Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon sekä muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Aiheina ovat olleet myös seurakuntien toimintamuotojen tärkeys, yliluonnolliset ilmiöt, henkisyys ja moraali. Kirkkomonitorit on kerätty erillisenä osana kansainvälistä RISC Monitor -asennekartoitusta. Tutkimusten aineistonkeruusta ovat vastanneet MDC RISC International ja Suomen Gallup (Kantar TNS). Tietoarkistoon on arkistoitu aineistoja vuodesta 1999.

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimukset (6)

Tutkimuksessa kartoitetaan korkeakouluopiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa, terveyskäyttäytymistä, ja näihin liittyviä tekijöitä, kuten sosiaalisia suhteita, opiskelua ja toimeentuloa sekä terveyspalvelujen käyttöä ja mielipiteitä palvelujen laadusta. Tutkimuksen yleisen osan lisäksi siihen liittyy joka vuosi joi-takin erityisteemoja. Tutkimuksen tekee Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö ja tutkimuksia on tehty neljän vuoden välein vuodesta 2000 alkaen.

Korkeakoulujen uudet opiskelijat: ensikokemukset (4)

Nyyti ry:n kysely kartoittaa uusien korkeakouluopiskelijoiden tuntemuksia ja kokemuksia opintojen ja uuden elämänvaiheen alkumetreillä. Aihealueina ovat mm. asuinpaikkakunnan muutos, asuminen opiskelupaikkakunnalla, opintojen aloittamiseen saatava tuki sekä tutor- ja opiskelijajärjestöjen toiminta. Kyselyssä selvitetään myös suhtautumista alkoholin käyttöön opiskelijaelämässä. Sarjan aineistoja kerättiin vuosina 2011-2015.

Koulun hyvinvointiprofiili (56)

Koulun hyvinvointiprofiili perustuu Anne Konun

väitöskirjatutkimuksessaan kehittelemään koulun hyvinvointimalliin: olosuhteet, sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttamisen mahdollisuudet ja terveydentila. Tutkimuksen kohteena on neljä ryhmää: peruskoulun alaluokat, yläluokat, toisen asteen oppilaitokset ja henkilökunta. Aineisto kerätään kouluilta internet-kyselynä lukuvuosittain. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistot vuodesta 2004–2005 asti.

Kulutus ja elämäntapa Suomessa (4)

Suomalaisten arjen kulutustottumuksia ja elämäntapoja, niihin liittyviä asenteita sekä elintuloa, tuloja, menoja ja säästöjä kartoittavan tutkimussarjan vuosina 1999, 2004, 2009 ja 2014 kerätyt postikyselyt sisältävät sekä ajankohtaisia että toistuvia kysymyksiä, joiden avulla voidaan seurata pidemmän aikavälin asennemuutoksia. Tutkimuksia ovat olleet pääasiassa toteuttamassa Turun yliopiston ja Turun kauppakorkeakoulun sosiologian ja taloussosiologian oppiaineet.

Kunnallisan ilmapuntarit (37)

Kunnallisan kehittämissäätiön ilmapuntareita on tehty vuodesta 1992. Vuosittain kerätyt aineistot mahdollistavat asukkaiden sekä kunnanjohtajien ja kunnanhallitusten puheenjohtajien mielipiteiden vertailun. Tutkimusten aihealueina ovat muun muassa kunnallinen demokratia ja itsehallinto, kuntien tehtävät ja talous sekä kunnan tehtävien ja palveluiden taso ja niiden kehittämistarpeet. Kunnallisjohto on lisäksi arvioinut muun muassa yhteistyötä eri tahojen kanssa, valtionohjauksen nykytilaa ja kehitysnäkymiä. Tietoarkistoon on tallennettu aineistoja vuosilta 1992-2010.

Kunta-alan työolobarometrit (16)

Kunta-alan työolobarometreja on kerätty osana työ- ja elinkeinoministeriön teettämiä Työolobarometreja, jotka kattavat kaikkien alojen palkansaajat. Työolobarometriin tarkoituksena on suomalaisen työelämän laadun muutosten seuraaminen työntekijöiden näkökulmasta. Työturvallisuuskeskuksen kuntaryhmän toimeksiantosta laajennetussa otoksessa on haastateltu useita satoja kunta-alalla työskenteleviä henkilöitä. Kunta-alan työolobarometriin ja Työolobarometriin tiedot on kerätty samalla kyselylomakkeella Tilastokeskuksen työvoimatutkimusten yhteydessä aluksi puhelinhaastatteluna ja sittemmin tietokoneavusteisina puhelinhaastatteluna. Kunta-alan työolobarometreja on kerätty erikseen vuosina 1994–2011. Suuri osa sisällöstä on pysynyt samana koko keruuajan.

KuntaSuomi 2004 (51)

KuntaSuomi 2004 -tutkimusohjelma oli Kuntaliiton, yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteinen tutkimuskokonaisuus, jossa analysoitiin kuntien kehitystä ajanjaksolla 1995–2004. Ohjelmassa oli mukana 47 kuntaa, jotka edustivat mahdollisimman hyvin suomalaista kuntakenttää. Tutkimusohjelma jakaantui 14 tutkimusmoduuliin, joiden teemat painottuivat demokratiaan ja palveluihin.

Lapsesta aikuiseksi (31)

Lapsesta aikuiseksi -pitkittäistutkimus alkoi Jyväskylän yliopiston psykologian professori Lea

Pulkkinen väitöskirjatyönä vuonna 1968. Tutkimus on sittemmin jatkunut samojen henkilöiden seurantaan yli 40 vuotta. Projektin alkaessa tutkimukseen osallistui 369 kahdeksanvuotiaasta satunnaisesti valittua lasta kansakoulun toiselta luokalta. Tämän jälkeen aineistoa on kerätty, kun tutkittavat ovat olleet iältään 14-, 20-, 27-, 33-, 36-, 42- ja 50-vuotiaita. Tutkimuksen teemoja ovat olleet sosioemotionaalinen kehitys ja persoonallisuus, koulutus ja työura, perhetausta ja oma perhe, terveyskäyttäytyminen ja terveys sekä yhteiskuntaan sopeutuminen. Tutkimuksen päärahoittajana on vuodesta 1986 lähtien ollut Suomen Akatemia.

Lapsiuhritutkimukset (3)

Lapsiuhritutkimukset-sarjan aineistoissa kohteena ovat lapset ja heidän väkivaltakokemuksensa. Näitä kokemuksia on kartoitettu vuodesta 1988 lähtien, ja vuosina 2008 ja 2013 Poliisiammattikorkeakoulu toteutti varsinaista Lapsiuhritutkimusta. Tutkimuksissa selvitetään laajasti valtakunnan tasolla 6- ja 9-luokkalaisten lasten kokemuksia väkivallanteon uhrina ja seuraajana olemisesta.

Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus (3)

Tutkimuksessa keskitytään lasten ja nuorten ennen kaikkea koulun, työn ja muiden instituutioiden ulkopuolella tapahtuvaan elämään. Toistuvien kysymysten lisäksi eri keruukertojen kyselyillä on vaihtuva pääteemansa.

Lasten kuritusväkivalta (9)

Lastensuojelun keskusliitto on kartoittanut lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan ja siihen liittyvien asenteiden kehitystä Suomessa 1980-luvulta lähtien. Kyselyissä on kartoitettu myös vanhempien raportoimaa itse käyttämänsä kuritusväkivaltaa. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistoja vuodesta 2004.

Lasten mediabarometrit (4)

Lasten mediabarometri -kyselyillä kerätään kansallisesti edustavaa aineistoa eri-ikäisten lasten median käytöstä ja mediasuhteesta. Kohderyhmänä ovat olleet mm. 0-8-vuotiaat, 7-11-vuotiaat ja 10-12-vuotiaat lapset. Kyselyyn ovat vastanneet joko lapset itse tai heidän vanhempansa kyselyn vuositaisesta kohderyhmästä riippuen. Tutkimuksia ovat toteuttaneet Mediakasvatusseura ja Nuorisotutkimusverkosto. Kyselyjä on toteutettu vuosina 2010-2013.

Liikuntatutkimukset (4)

Tutkimussarjassa selvitettiin suomalaisten liikuntatottumuksia neljän vuoden välein vuosina 1994–2010. Aineistot kartoittavat muun muassa suomalaisten liikunta-, urheilu- ja kuntoluuharrastusten määriä sekä urheiluseuratoimintaan ja liikunnan vapaaehtoistoimintaan liittyviä asioita. Tutkimusten näkökulma laajenee eri lajien harrastamisesta liikunnan kansalaistoimintaan. Ne on toteutettu erikseen lapsille ja nuorille sekä aikuisväestölle. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistoja vuosilta 2001–2002 ja 2005–2006.

Maaseutubarometrit (14)

Maaseutubarometrit käynnistettiin osana Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran Maamer-

kit-ohjelmaa (2010–2012). Barometri selvittää kansalaisten, yrityspäättäjien, julkisen sektorin päättäjien, median sekä maaseutuasiiantuntijoiden maaseutukäsityksiä. Barometreja on kerätty vuosina 2009–2013.

Nuoret toimijoina kommunikaatio- teknologian murroksessa 1997–2002 (14)

Sarjaan kuuluvat aineistot piirtävät kuvaa matkapuhelinilmion synnystä ja kehityksestä suomalaisnuorten, lasten ja perheiden keskuudessa. Sarja sisältää yhteensä yli kymmenen tuhatta sivua vaihtelevan mittaisia haastattelulitteraatteja. Haastateltavina on esimerkiksi perheitä, nuoria, myöhäisnuoria, seurustelevia nuoria sekä opettajia. Tutkimusten polttopisteessä olleiden matkapuhelinten käyttöön liittyvien kysymysten lisäksi, on haastatteluihin tallentunut läpileikkaus vuosituhannen vaihteen suomalaisen perheiden, lasten ja nuorten arkeen.

Nuorisobarometrit (26)

Nuorisosiain neuvottelukunta Nuora on teettänyt vuodesta 1994 alkaen Nuorisobarometreja. Vuosittain kartoitetaan 15–29-vuotiaiden asenteiden ja odotusten kehittymistä. Barometreissa on sekä ajankohtaisia että toistuvia kysymyksiä, joiden avulla voidaan seurata pidemmän aikavälin asennemuutoksia. Sarjassa on selvitetty muun muassa nuorten koulutukseen, työhön, sosiaaliturvaan, kuluttamiseen, huumaisiin, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja kansalaisaktiivisuuteen liittyviä asenteita.

Nuorisorikollisuuskyselyt (8)

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (nykyisin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti) käynnisti keväällä 1995 tutkimushankkeen nuorison rikollisen ja kielletyn toiminnan seuraamiseksi pitkällä aikavälillä. Tutkimuksissa on käytetty niin sanottua itse ilmoitetun rikollisuuden tutkimusmenetelmää. Niihin on osallistunut peruskouluikäisiä nuoria eri puolilta Suomea. Oppilaat ovat vastanneet nimettöminä omaa kiellettyä ja rikollista toimintaansa koskeviin kysymyksiin.

Nuorten aikuisten avohoidollinen mielenterveyskuntoutus 2010–2012 (5)

Sarjan aineistot on kerätty Asiakaslähtöisyys nuorten aikuisten avohoidollisessa mielenterveyskuntoutuksessa -tutkimusprojektissa toteutetun laadullisen tapaustutkimuksen vuorovaiikutustilanteissa. Aineistot sisältävät litteraatteja esimerkiksi tiimpalavereista ja haastatteluista.

Opiskelijatutkimukset (3)

Opiskelijatutkimukset ovat osa yhteiseurooppalaista Eurostudent-tutkimushanketta, jossa tarkastellaan ja verrataan eri maiden opiskelijoiden olosuhteita. Tutkimuskysymykset kartoittavat opintoihin hakeutumista, taloudellista tilannetta ja ajankäyttöä, opiskelijoiden kansainvälistä liikkuvuutta sekä antavat tietoa opintojen etenemiseen vaikuttavista tekijöistä.

Pelastuspalveluasenteet (4)

Sisäministeriön pelastusosasto selvittää Pelastusasenteet-tutkimuksessa suomalaisten käsityksiä ja tietoja pelastustoimesta. Tutkimuksessa kerätään säännöllisin väliajoin tietoa suomalais-

ten turvallisuusikäisistä, varautumisen tasosta ja pelastusalan tiedottamisen tehokkuudesta. Tutkimuksen käytännön toteutuksesta on vastannut TNS Gallup (Kantar TNS). Tietoarkistoon on tallennettu aineistoja vuosilta 2005, 2007, 2011 ja 2014.

Perhebarometrit (10)

Väestöliiton väestötutkimuslaitos on toteuttanut vuodesta 1996 alkaen kirjekselynä barometriä sarjaa. Perhebarometrit keskittyvät perhettä koskeviin kysymyksiin, mutta jokaisella barometrillä on myös oma erityisaiheensa. Teemoina ovat olleet mm. sukupolvien välinen avunanto, yhteiskunnallisten tukien ja palveluiden riittävyys, vastuun jakaminen perheessä, työn ja perheen yhteensovittaminen, vanhemmuuden toteuttaminen, lastenkasvatus, lasten ajankäyttö ja harrastukset.

Poliisibarometrit (9)

Sisäministeriön poliisiosaston ja vuodesta 2016 alkaen Poliisiammattikorkeakoulun barometrit selvittävät yli 15-vuotiaiden suomalaisten käsityksiä poliisin roolista, toiminnasta, palveluista ja niiden laadusta. Lisäksi ne kartoittavat maan sisäistä turvallisuutta sekä kansalaisten pelkoja ja rikosriskejä. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistot vuodesta 1999.

Puolueiden ajankohtaistutkimukset (37)

Puolueiden ajankohtaistutkimukset kuuluvat niin kutsuttuun puolueiden yhteistutkimusten sarjaan. Kaikissa tutkimuksissa on selvitetty väestön äänestyskäyttäytymistä, huolenaiheita, mielipiteitä hallituksesta ja puolueista sekä suhtautumista valtakunnallisiin poliittisiin kysymyksiin. Usein on tiedusteltu myös taloudellista tilannetta koskevia odotuksia, puheenjohtajan merkitystä puolueelle, vastaajan osallistumista poliittiseen toimintaan ja mielipiteitä kunnallispolitiikasta. Aineistosarja mahdollistaa lukuisia aikavertailuja, joskaan muuttajat eivät ole aina täysin vertailukelpoisia. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistoja vuosilta 1973–2005.

Sosiaalibarometrit (23)

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (nykyisin SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry) on tehnyt sosiaalibarometriä vuosittain vuodesta 1991. Sarjassa eri palveluiden tuottajat (esimerkiksi kuntien sosiaalitoimi, terveyskeskukset ja Kelan toimistot) arvioivat palveluiden tilaa ja kansalaisten hyvinvoinnin muutoksia. Lisäksi käsitellään ajankohtaisia sosiaalipoliittisia teemoja. Tietoarkistoon on arkistoitu sosiaalibarometreja vuodesta 1994.

Suhtautuminen alkoholipoliittisiin rajoitteisiin (7)

STAKESin (nykyisen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen) tuottamissa ja Suomen Gallupin toteuttamissa haastatteluissa on kartoitettu väestön suhtautumista yhteiskunnan alkoholinkulutusta rajoittaviin toimenpiteisiin. Tutkimuksissa on selvitetty muun muassa eri juomaryhmiin kuuluvien alkoholijuomien sopivinta myyntitapaa. Aika ajoin väestöä on myös pyydytty ottamaan kantaa myynnin ikärajoihin ja alkoholin mainontaan. Aineistoja on arkistoitu vuosilta 1996–2004.

Suomalainen päihdehoito (12)

Suomalainen päihdehoito -sarja sisältää Pekka Saarnion tutkimushankkeissa koottuja kvantitatiiviseen ja kvalitatiiviseen tutkimukseen soveltuvia aineistoja. Aineistot on kerätty A-klinikoilla ja muissa päihdetyötä tekevissä laitoksissa lomakerekyselyinä, kirjoitusaineistoina tai haastatteluina.

Suomalaisten alkoholiasenteet (3)

Suomalaisten alkoholiasenteet -selvityksissä kartoitetaan suomalaisten mielipiteitä erilaisista alkoholin käyttöön ja alkoholipoliittisiin toimenpiteisiin liittyvistä asioista. Kysymyksissä tiedustellaan vastaajien mielipidettä muun muassa suomalaisten alkoholikulttuuriin, alkoholiveroon, rattijuopumusrajoihin, alkoholimainontaan sekä alkoholin oston ja käytön rajoituksiin. Kyselyn on teettänyt vuosina 2006–2010 Terveiden edistämisen keskus, jonka jälkeen vastuu siirtyi Suomen sosiaali ja terveys ry:lle (SOSTE). Tietoarkistoon on tallennettu aineistoja vuosilta 2006, 2008 ja 2012.

Suomalaisten hyvinvointi ja palvelut (8)

Suomalaisten hyvinvointi ja palvelut (HYPA) on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2004 alkanut paneelimuotoinen kyselytutkimus, jossa yhdistetään puhelin- ja käyntihaastatteluja, postikyselyjä ja rekisteriaineistoja. Tutkimuksen tavoitteena on tarjota ajan tasalla olevaa, luotettavaa ja kattavaa tutkimusaineistoa suomalaisten hyvinvoinnista ja hyvinvointipalveluiden käytöstä. Tietoarkistoon on tallennettu aineistoja vuosilta 2004, 2006, 2009 ja 2013.

Suomalaisten rahapelaaminen (4)

Suomalaisten rahapelaaminen on neljän vuoden välein toteutettava tutkimussarja, jonka aineistot on kerätty vuodesta 2003 lähtien sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta. Sarjassa selvitetään suomalaisten rahapelien pelaamista, rahapelien pelaamisen useutta, pelaamiseen käytettyä rahamääriä ja mielipiteitä ongelmepelaamisesta. Tutkimuksissa käytetään South Oaks Gambling Screenin (SOGS) kysymysrunkoa Suomen oloihin sovellettuna. Aineistot on kerätty puhelinhaastatteluina.

Tampere Praksis -hankkeen aineistot (4)

Tampere Praksis oli Tampereen kaupungin, Tampereen yliopiston (YKY), Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaalialan ja sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen yhteistyöhanke, jossa rakennettiin Tampereen kaupungin sosiaalipalveluihin sijoittuva käytännön, opetuksen ja tutkimuksen yhteistyörakenne ja oppimisympäristö. Hankkeen tuottamat aineistot ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitusaineistoja ja ryhmäkeskustelulitteraatioita. Aineistoja on kerätty muun muassa tutkielmiin ja oppimistehtäviin sekä tutkivien työpaikkojen yhteydessä.

Tampereen terveys- ja sosiaaliskyselyt (5)

Tampereen kaupungin sosiaali- ja terveystoimen ja UKK-instituutin yhteistutkimuksissa on selvitetty kuntalaisten terveydentilaa sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä. Kyselyitä tehtiin kolmen vuoden välein vuosina 1990–2008.

Tampereen yliopiston opiskelijakyselyt (13)

Tampereen yliopiston opiskelijakyselyitä on toteutettu vuodesta 2004 lähtien vuosittain. Niiden avulla seurataan opiskelijoiden opintojen edistymistä, tyytyväisyyttä opintoihin sekä opintojen ongelmakohtia. Kyselyt ovat myös osa yliopiston koulutuksen kehittämistä ja laadunvarmistusta. Sarja käynnistyi kolmannen vuoden perustutkinto-opiskelijoille suunnatuilla kyselyillä. Vuodesta 2006 alkaen vastaajina ovat olleet myös toisen ja viidennen vuoden opiskelijat. Kyselyt sisältävät vuosittain toistuvia sekä vaihtuvia ajankohtaisia osioita. Internet-kyselyiden toteuttamisesta vastaa Tampereen yliopiston opiskelijapalvelut.

Tampereen yliopistosta valmistuneiden sijoittumisseuranta (36)

Tampereen yliopiston rekrytointipalvelut, suunnitteluyksikkö ja opintotoimisto ovat seuranneet vastavalmistuneiden työllistymistä noin vuoden kuluttua valmistumisesta. Jokaisessa aineistossa on useita nykyiseen työtilanteeseen, työnantajaan ja työnhakuun liittyviä kysymyksiä. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllistymistä on tutkittu vuodesta 1994 alkaen. Jatkotutkinnon suorittaneille on tehty vastaavia kyselyjä vuodesta 1996.

Tervaskannot-kyselyt (8)

Tervaskannot 90+ on professori Antti Hervosen ja silloisen yliassistentti Marja Jylhän vuonna 1995 Tampereen yliopistossa käynnistämä moniteinen tutkimuskokonaisuus, joka kohdistuu yli 90-vuotiaisiin tamperelaisiin. Tutkimusten lähtökohtana on väestörakenteen nopea muutos ja pitkäikäisyyden yleistyminen. Keskeisiä tutkimusteemoja ovat terveyden ja toimintakyvyn kehitys, palvelut ja epävirallinen apu, pitkäikäisten elämäntilanne ja elämän kokeminen ja vanhenemisen biologinen tausta. Aineistoja on koottu useilla eri menetelmillä, kuten toistuvilla postikyselyillä, terveystieteellillä ja toimintakykyarvioilla, verinäytteillä, elämäntarinhäaastattelulla ja rekisteritietoja keräämällä. Tietoarkistoon on tallennettu postikyselyt vuodesta 1995 lähtien.

Terveyden edistämisen barometrit (13)

Terveyden edistämisen barometrit, aikaisemmalta nimeltään terveysbarometrit, kartoittavat kunta- ja järjestöpäättäjiä näkemyksiä terveyden edistämisen nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Ne kuvaavat myös vastaajien käsityksiä terveyden ja sen edistämisen kannalta ajankohtaisista ilmiöistä hallinnollisesta näkökulmasta. Terveyden edistämisen keskuksen, Tekryn, (nykyisin SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry) barometreja kerättiin vuosittain 1992–2011. Tietoarkistossa on aineistoja vuosilta 2005–2011.

Tiedebarometrit (6)

Barometreissä kartoitetaan suomalaisten suhdetta ja suhtautumista tieteeseen. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa tieteen taso ja tarpeellisuus, tieteellisen teknisen kehityksen hyödyt ja riskit, tieteen moraalit ja maailmankatsomukselliset näkökohdat. Ensimmäinen Tiedebarometri kerättiin vuonna 2001, jonka jälkeen keruu on toistettu kolmen vuoden välein.

Turvallisuuspolitiikka- ja maanpuolustus-tutkimukset (MTS) (38)

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan vuosittaiset turvallisuus- ja ulkopolitiittisiin teemoihin sekä maanpuolustukseen liittyvät kyselytutkimukset selvittävät suomalaisten turvallisuuspolitiittisia mielipiteitä ja asenteita sekä niiden muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä. Tietoarkistoon on arkistoitu aineistot vuodesta 1992.

Työolobarometrit (25)

Työolobarometrit ovat työ- ja elinkeinoministeriön teettämiä mielipidetiedusteluja, joita on kerätty vuosittain vuodesta 1992 lähtien. Niiden tarkoituksena on suomalaisen työelämän laadun muutosten seuraaminen työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimusten aihealueina ovat muun muassa työllisyys ja talous, henkilöstömäärät, työn organisointi ja joustavuus sekä työpaikan ilmiö. Suuri osa sisällöstä on pysynyt samana koko keruuaikana. Työolobarometrien tiedot on kerätty Tilastokeskuksen työvoimatutkimusten yhteydessä aluksi puhelinhaastatteluna ja sittemmin tietokoneavusteisina puhelinhaastatteluna.

Uskonto ja uskonnollisuus Venäjällä (4)

Uskonto ja uskonnollisuus Venäjällä on tutkimussarja, jota on tehty Suomen Akatemian ja Venäjän tiedeakatemia yhteisenä hankkeena. Venäjällä käytännön toteutuksesta on vastannut Institut sravnitel'nyh social'nyh issledovanij (Vertailevan sosiaalitutkimuksen instituutti), Suomessa tutkimus on toteutettu Kirkon tutkimuskeskuksessa. Tutkimusta on tehty vuosina 1991, 1993, 1996 ja 1999.

Vaalien seuranta tutkimukset (GallupKanava) (10)

Suomen Gallup on kerännyt yleisten vaalien seuranta tutkimusaineistoja GallupKanavan kotipäätekeskelyinä. Hankkeesta ovat vastanneet Tom Moring ja Juhani Pehkonen. Tutkimuksia ovat rahoittaneet muun muassa Tom Moringin tutkimushankkeet ja TNS Gallup. Seuranta tutkimusten keskeisiä teemoja ovat olleet esimerkiksi äänestyskäyttäytyminen, äänestäjien puolue- ja ehdokasvalinnan perusteet sekä eri asiakysymysten, tietolähteiden, tiedotusvälineiden, vaalikampanjojen ja vaalimainonnan vaikutukset äänestyspäätöksiin.

Vapaa-ajattelijain liiton vaalikonevastaukset eduskuntavaaleissa (3)

Sarjan aineistot sisältävät eduskuntavaalien ehdokkaiden sekä vaalikoneen käyttäjien vastauksia Vapaa-ajattelijain liiton eduskuntavaalien vaalikoneen kysymyksiin. Teemoina ovat olleet mm. uskonnon asema peruskoulussa sekä kirkon yhteiskunnallinen asema esimerkiksi veron keruuseen ja hautausmaiden järjestämiseen liittyen. Aineistoja on vuosien 2007, 2011 ja 2015 vaaleista.

Verkkopalvelujen ja tietotekniikan käyttö Tampereella (6)

Tutkimussarja on osa eTampere-ohjelman Info-city-hanketta. Tutkimuksissa on kartoitettu 15–74-vuotiaiden tamperelaisten tietotekniikan, Internetin ja kaupungin verkkopalvelujen käyttöä. Aineistoja kerättiin vuosina 2000–2005.

Yliopistoista valmistuneiden uraseuranta (12)

Yliopistot seuraavat akateemisten työllistymisen laatuun ja tarkoituksellisuuteen liittyviä tekijöitä yhdenmukaisilla uraseurantakyselyillä. Kyselyiden kohteina ovat noin viisi vuotta sitten valmistuneet ylemmän sekä päättävän alemman yliopistotutkinnon suorittaneet (maistereiden uraseuranta) ja noin kaksi–kolme vuotta sitten valmistuneet tohtorit (tohtoreiden uraseuranta). Valtakunnalliset maistereiden uraseurantakyselyt alkoivat vuonna 2005 ja tohtoreiden uraseurannat vuonna 2007. Seurannat toteuttaa akateemisten rekrytointipalvelujen Aarresaari-verkosto.

UUDET SARJAT

Eläkebarometrit (1)

Eläkebarometrit kartoittavat 17–79-vuotiaiden suomalaisten eläketurvavaihtelun tuntemusta ja mielipiteitä eläketurvan toteutumisesta sekä näissä tapahtuvia ajallisia muutoksia ja vaihtelua. Eläketurvakeskuksen barometrit selvittävät myös, miten suomalaiset arvioivat pärjäävänsä taloudellisesti eläkkeellä ollessaan. Sarjan ensimmäinen aineisto kerättiin vuonna 2017 puhelinhaastattelulla ja aineistoja on suunniteltu kerättävän vuoteen 2021 asti. Aineistot kerää Kantar TNS.

Suomenruotsalainen barometri (9)

Barometri tarkastelee suomenruotsalaisten mielipiteitä, tapoja, asenteita ja kehityssuuntia. Vuosittainen kysely kerättiin ensimmäisen kerran keväällä 2002. Kysely on suunnattu Suomen ruotsinkieliselle väestölle, asuinpaikasta riippumatta. Kysely kattaa myös Ahvenanmaan.

Valtarakennetutkimukset (3)

Tutkimussarja käsittelee suomalaisen yhteiskunnan valtaelimiä. Tutkimuksen vastaajat, päätöksentekijät, ovat seuraavilta yhteiskunnan eri sektoreilta: politiikka, hallinto, elinkeinoelämä, järjestöt, joukkotiedotus, tie ja kulttuuri. Tutkimus kohdistuu sektoreiden johtaviin institutionaaliin aseisiin, rooleihin, eikä niissä toimiviin henkilöihin sinänsä.

JULKAISUJA ARKISTOIDUISTA AINEISTOISTA

KESTILÄ-KEKKONEN E, TIIHONEN A, WESTINEN J (2018). Vääriä kysymyksiä vai vääriä vastauksia? Vasemmisto-oikeisto-ullottuvuus vuosien 2003–2015 vaalitutkimusten valossa.

Politiikka 60:2, 92–111.

Vasemmisto-oikeisto-ullottuvuus ei ole Suomessa yksiselitteinen, eikä sitä voida typistää pelkkiin sosioekonomisiin kysymyksiin, vaikka konventionaalisen ajattelutavan mukaan juuri ne kertovat vasemmistolaisesta ja oikeistolaisesta ajattelutavasta. Asia käy ilmi Elina Kestilä-Kekkonen, Aino Tiihosen ja Jussi Westisen Politiikka-lehdessä julkaistusta artikkelista. Monia vaalitutkimuksissa kysytyjä asioita kansalaisten on vaikea asettaa

perinteiselle vasemmisto-oikeisto-akselille, kuten esimerkiksi maahanmuutto- ja ympäristökysymyksiä sekä naisten ja miesten tasa-arvoa mittaavia kysymyksiä. Sen sijaan konkreettisesti muotoil- lut sosioekonomiset kysymykset tulonjaosta, työmarkkinoista, julkisista palveluista ja verotuksesta korreloivat vastaajan vasemmisto-oikeisto-sijain- nin kanssa paremmin kuin yleisluontoiset kysy- mykset samoista aiheista. Myös monien ei-sosioe- konomisten kysymysten korrelaatio on vahva, esimerkiksi Nato-jäsenyyden ja ydinvoiman kan- nattaminen sekä perinteiset moraaliarvot ja per- hekäsitykset ovat yhteydessä oikeistolaisuuteen. Erityisesti poliittiseen keskustaan sijoittuville sekä alle 30-vuotiaalle yleisten käsitteiden ja mää- reiden sijoittaminen vasemmisto-oikeisto-akse- lille on epäselvempää. Aineistot: Eduskuntavaali- tutkimukset 2003, 2007, 2011 ja 2015 (FSD1260, FSD2269, FSD2653, FSD3067)

KAUPPILA E, HELLMAN M (2018) The role of alcohol in baby boomers' biographical accounts. Journal of Aging Studies 46, 37-44. doi.org/10.1016/j.jaging.2018.06.005

Vuosina 1935–1955 syntyneet kuluttavat lähes kaikissa länsimaissa enemmän alkoholia kuin muut ikäryhmät, ja tämä niin sanottu ”märkä sukupolvi” muodostanee jatkossakin merkittävän alkoholijuomia kuluttavien joukon. Emmi Kaup- pila ja Matilda Hellman tutkivat artikkelissaan merkityksiä, joita tämä sukupolvi antaa alkoholi- lle omaelämäkerrallisissa kirjoituksissa. Tutki- muksen aineisto koostui 69 kirjoituksesta, jotka on kerätty Elämän konkari -kirjoituskilpailuun vuosina 2012–2013. Kirjoitukset avartavat näke- mystä alkoholin merkityksestä suomalaisten ikäihmisten elämässä ja vahvistavat käsityksiä määrstä sukupolveista. Kaupungistumisen, suku- puolten tasa-arvoistumisen ja vapautuneen alko- holipolitiikan myötä tämä ikäryhmä on kulutta- nut läpi elämänsä aiempia sukupolvia runsaam- min alkoholia, ja alkoholi on ollut heille monessa suhteessa luonnollinen osa elämää. Alkoholin- käytön erityispiirteitä tälle sukupolvelle ovat olleet miesten työpaikkajuopottelu sekä alkoholi osana naisten vapautumista. Aineisto: Elämän konkari -kirjoituskilpailu 2013 (FSD2823)

OGBONNAYA C, MESSERSMITH J (2018) Employee performance, well-being, and diffe- rential effects of human resource management subdimensions: mutual gains or conflicting out- comes? Human Resource Management Journal. doi.org/10.1111/1748-8583.12203

Työntekijöiden omat näkemykset henkilöstöhal- linnan organisaatiokäytännöistä voivat vaikut- taa siihen, miten he asennoituvat työhön, ja viime aikoina on esitetty, että tätä vaihtelua voidaan selittää erilaisilla henkilöstöhallintokäytäntöjen muodoilla. Chidiebere Ogbonnayan ja Jake Mes- sersmithin tutkimuksessa tarkasteltiin työnteki- jöiden näkemyksiä kyvykkyyttä, motivaatiota ja mahdollisuuksia korostavien henkilöstöhallinto- käytäntöjen vaikutuksista heidän omaan suoritus- kykynsä ja hyvinvointiinsa. Vaikutuksia arvioitiin kahdesta näkökulmasta: mutual gains -näkökul- massa työntekijän suorituskyvyn nousu vaikuttaa positiivisesti myös työntekijän hyvinvointiin, ja conflicting outcomes -näkökulmassa hyvinvointi pysyy samalla tasolla tai heikkenee suoritusky-

vyn nousun myötä. Tutkimuksessa on tarkasteltu Työelämän käytännöt 2012 -tutkimuksen työnteki- jöille suunnatun kyselyn aineistoa. Aineistosta löydettiin tukea molemmille näkökulmille, mutta artikkelin mukaan henkilöstöhallintokäytäntöjen vaikutukset yksittäisille työntekijöille ovat kuiten- kin heterogeenisiä. Aineistot: Työelämän käytän- nöt 2012: työntekijät (FSD2954), Työelämän käy- tännöt 2012: työnantajat (FSD2955)

POHJOLA H (2018) Acquired disability in young women: a challenge for identity?

Journal of Youth Studies, doi.org/ 10.1080/13676261.2018.1529864

Nuoruus on eräänlainen identiteetin muodos- tumisen siirtymävaihe, ja koska nuorella on usein itsestäänselvyyksinä pidettyjä olettamuk- sia omasta tulevaisuudestaan, voi nuorena vam- mautuminen osoittautua haasteeksi identiteeti- nin kehittymiselle. Hanna Pohjola tarkastelee artikkelissaan kolmen nuoruudessaan vammau- tuneen naisen elämäkerrallisia kirjoituksia. Kir- joitukset ovat osa ”Vammaisten ihmisten elämä Suomessa” -tutkimushanketta varten kerättyä kir- joitusaineistoa. Kirjoituksia lähestytään sosio- logi Arthur Frankin sairausnarratiivien typologian näkökulmasta aineistopohjaisen sisällönanalyys- in keinoin. Artikkelin mukaan kaoottisissa vam- mautumiskokemusten kertomuksissa identiteetti kuvataan viivästyneenä, piilotettuna, hiljennet- tynä ja laimintyötynä. Aineisto: Vammaisena Suo- messa 2013–2014 (FSD3040)

KAIKEN MAAILMAN ARKISTOT

CESSDA avasi uudet verkkosivut

CESSDAn uudet verkkosivut julkaistiin marras- kuussa 2018. Tavoitteena on palvella entistä paremmin CESSDAn asiaskryhmiä, joita ovat tutkimusdatan tuottajat ja käyttäjät sekä pal- veluja tarjoavat eurooppalaiset tietoaarkistot. Tärkeimpinä palveluina nousevat esiin uudis- tettu CESSDAn aineistokatalogi, aineistonhallin- taan opastava Data Management Expert Guide sekä koulutuspalvelut. Lisäksi sivusto esittelee eurooppalaisten tietoaarkistojen yhteistyötä, pro- jekteja ja työryhmiä.

> **Tutustu verkkosivuihin:** www.cessda.eu/

Sveitsin tietoaarkiston verkkosivut uudistettu

Sveitsin tietoaarkisto (FORS) on uudistanut verk- kosivujaan. Uudistusta pohjustettiin käyttäjä- tutkimuksella, ja sen pohjalta on nostettu tietoa- arkiston eniten käytetyt palvelut helposti löy- dettäviksi. Jokaisen sisältösivun yhteyteen on generoitu yhteystiedot aihealueen asiantuntijaan ja linkit aihepiiristä julkaistuihin uutisiin. FORSin verkkosivut ovat käytettävissä kolmella kielellä: englanniksi, ranskaksi ja saksaksi. Sveitsin tietoa- arkisto sijaitsee Lausannessa.

> **Tutustu verkkosivuihin:** forscenter.ch/

Serbia liittyi CESSDA ERICiin

Serbiasta tuli CESSDAn 18. jäsen CESSDA ERI- Cin yleiskokouksen marraskuussa 2018 tekemällä

päätöksellä. Palveluntuottajana toimii Serbian yhteiskuntatieteiden datakeskus SER.DAC, joka on Belgradin taloustieteiden instituutin yksikkö. SER.DAC on osallistunut jo useisiin data-arkisto- jen yhteisprojekteihin. Se on sopinut Sveitsin pal- veluntuottajan, FORSin, kanssa mahdollisuudesta julkaista arkistoidut datansa FORSin aineistoluete- telossa. Taloustieteiden instituutin kautta sillä on hyvät suhteet tutkijoihin.

> **Belgradin taloustieteiden instituutti:** ien.bg.ac.rs/en/

Norjan data-arkistolta ja tilastokeskuksesta mikrodatapalvelu

Norjan data-arkisto ja tilastokeskus ovat avan- neet mikrodata.no-palvelun rekisteridatan tutki- muskäytön helpottamiseksi. Palvelua voivat käyt- tää norjalaisten yliopistojen ja muiden tutkimus- organisaatioiden tutkijat ja opiskelijat. Palvelu sisältää anonymisoimatonta aineistoa, jota käyt- täjät analysoivat tietoturvallisesti lataamatta läh- deaineistoa itselleen. Järjestelmä huolehtii, että tutkittavien tunnistaminen analyysin tuloksista ei ole mahdollista.

> **Lisätietoa:** microdata.no/

Norjan data-arkistolle uusi johtaja

NDC:n varajohtajana toiminut Vigdis Kvalheim aloitti uutena johtajana elokuussa 2018. Hän on työskennellyt NDC:ssä tietoturvapalvelujen joh- tajana ja ollut aktiivinen toimija pohjoismaisessa ja eurooppalaisessa yhteistyössä.

> **Lisätietoa:** [www.nsd.uib.no/nsd/ english/](http://www.nsd.uib.no/nsd/english/)

Kreikassa kehitetään tutkimusinfrastruktuuria

CESSDAn kreikkalaisen palveluntuottajan So.Da. Netin käynnistämässä hankkeessa ”So.Da.Net in Action” kehitetään kreikkalaista yhteiskuntatie- teiden palveluinfrastruktuuria. Tavoitteena on parantaa eri tyyppisen avoimen datan karttu- tamista ja dokumentointia. Hanketta koordinoi kreikkalainen Social Data Bank of EKKE, ja sille on myönnetty miljoonan euron määräraha vuo- den 2021 syksyyn saakka.

> **Lisätietoa SoDaNetistä:** sodanet.gr/en/

Islantiin perustetaan

GAGNIS-tietoaarkisto 2019

Islannin yliopisto perustaa Social Science Research Institute SSRI:n yhteyteen yhteis- kuntatieteellisen tietoaarkiston. Alkuvuodesta 2019 avautuvan arkiston työnimi on GAGNIS (engl. DATICE). Sen tehtävänä on hankkia, tallentaa ja levittää tutkimusaineistoja sekä tukea aineistonhallintaa ja datan jatkokäyttöä. Uusi tietoaarkisto rakentuu SSRI:n vuodesta 2012 tarjoaman aineistopalvelun perustalle, ja sitä on kehitetty yhteistyössä CESSDAn kanssa.

> **Katso lisätietoa fel.hi.is/archives**

LYHYET

Aineistonhallinnan käsikirja

Tietoarkiston asiantuntijoiden laatimassa verkkokäsikirjassa on konkreettisia ohjeita sähköisen tutkimusaineiston hallintaan aineiston elinkaaren kaikissa vaiheissa. Käsikirjan Tunnisteellisuus ja anonymisointi -luku on päivitetty vastaamaan EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimuksia. Myös ohjeet tutkittavien informoinnista ja suostumuksesta löytyvät käsikirjasta. Tutustu ohjeisiin – kasvatat keräämäsi aineiston käyttöarvoa!

> **Käsikirja verkossa:**
www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/

Suomen Akatemia edellyttää arkistointia

Suomen Akatemia edellyttää sen rahoittamissa hankkeissa kerätyn aineiston luovuttamista esimerkiksi Tietoarkistoon. Arkistoinnista on hyvä mainita jo rahoitusta haettaessa hakemukseen liitettävässä aineistonhallintasuunnitelmassa.

> **Yleiset hakuohjeet:** www.aka.fi/

Tilaa Tietoarkiston uutiskirje

Haluatko saada tietoa uusista arkistoiduista aineistoista tai tapahtumistamme? Liity Tietoarkiston uutiskirjeen jakelulistalle! Listaa käytetään vain tiedotteiden jakeluun, tilaajat eivät voi lähettää sinne omia viestejään. Saat uutiskirjeen noin kerran kuukaudessa sähköpostissa nimellä: FSDLISTA@uta.fi.

> **Tilaa uutiskirje osoitteesta:** fsd@uta.fi.

Tiesitkö että...?

Tietoarkisto varmistaa arvokkaan tutkimusaineistosi säilymisen käyttökuntoisena tulevaisuudessakin.

Voit asettaa ehtoja arkistoinnille ja jatkokäytölle. Voit antaa Tietoarkiston päättää aineistosi jakelusta muiden tutkijoiden käyttöön tai määrätä jatkokäytön riippuvaiseksi sinulta erikseen pyydetystä luvasta.

Ilmoita aineistostasi

Jos haluat avata aineistosi vastuullisesti ja luotettavasti, arkistoi se Tietoarkistoon. Ilmoita aineistostasi Tietoarkiston asiakaspalveluun: asiakaspalvelu.fsd@uta.fi.
– Otamme sinuun yhteyttä!

Siirrä aineistosi Ailassa

Aineiston siirto Tietoarkistoon käy nyt entistä helpommin palveluportaali Ailassa. Uusi aineistojen luovutustyökalu takaa tietoturvallisen aineiston siirtämisen – kunhan olet ensin tehnyt Tietoarkiston kanssa käsittelysopimuksen.

FNESdata-portaali

FNESdata-pitkittäisaineistoportaali tarjoaa käyttöön muuttujatiedot neljän eduskuntavaalitutkimuksen (2003–2015) yhdistelmäaineistosta. FNESdata-portaalissa voi tutkia yksittäisiä aineistoja tai tarkastella koko yhdistelmäaineiston kysymyksiä aihealueittain.

> www.fsd.uta.fi/fnesdata

Puolueiden ohjelmia ja poliittisia tekstejä Pohtivassa

Pohtiva-tietovarannossa voit tehdä hakuja puolueiden ohjelmista ajankohdan, puolueen ja ohjelmatyypin mukaan. Uusimmat ohjelmat ovat vuodelta 2018 ja vanhimmat vuodelta 1880.

> www.fsd.uta.fi/pohtiva

Uusi Tampereen yliopisto – uudet sähköpostiosoitteet

Sähköpostiosoitteemme ovat vuoden 2019 alusta lähtien muotoa:
etunimi.sukunimi@tuni.fi

Siirtymäaikana toimivat myös uta.fi-päätteiset osoitteet.

Tilaa esittely

Tulemme mielellämme kertomaan tilaisuuksiinne toiminnastamme. Ota yhteyttä: asiakaspalvelu.fsd@uta.fi.

Seuraa Tietoarkistoa somessa

- **Facebook-sivullamme** esitellään joka viikko uusi aineisto.
> www.facebook.com/tietoarkisto
- **Twitterissa** viserrellään uutiset maailmalle
> [@tietoarkisto](https://twitter.com/tietoarkisto)
- **YouTube-kanavalla** näet webinaarit ja esittelyt.
- **Tietoarkistoblogi** kertoo asiantuntijoiden mietteitä tutkimuksesta ja data-politiikasta.

